

Eesti Matkaliit

Eesti matkajuhtide 42. kokkutulek

**Mooste
31. 10. - 01. 11. 2009. a**

Sisukord

Sisukord.....	2
Korraldustoimkond	2
Kokkutuleku ajakava	3
Tervitus osavõtjatele	5
Matkade koondtabel 2009	6
Kategooriamatkad 2009. aastal	7
Eesti meistrivõistlused jalgsi-mägimatkatehnikas.....	8
20 aastat Eesti Matkaliitu	9
Puhka Eestis!	13
Mägimatk Šveitsi Alpides	15
Lapsepõlvemaal	20
Kreeta mägedes.....	26
Dolomiidid — suurepärase koht õppida armastama	27
Süstamatk Võhandul ja Pühajõel.....	29
Kvalifitseeritud matkatreenerid	31
Täna 20 aastat tagasi	33
Matkajuhtide 41. kokkutulekust osavõtjate nimekiri.....	34
Matkajate ja matkategelaste juubeleid ja tähtpäevi 2010. aastal.....	35
In memoriam	36
Valik 2010. a matkaüritusi	38

Korraldustoimkond

Toimkonna vanem
Toimkonna vanema abi
Majandus

Finants
Programmi ja konkursi juht
Trükised

Levo Tohva
Raivo Plumer
Christelle Tohva
Pille Tamm
Heili Zilmer
Guido Leibur
Katrín Pärnpuu
Jüri Kõiv

Kokkutuleku ajakava

Laupäev, 31. oktoober

09.00–10.00 Osavõtjate saabumine, registreerumine ja tervituskohv.

10.00–10.10 Kokkutuleku avamine ja info töökorraldusest. Levo Tohva (EML president)

Tervitussõnad, ülevaade ajakavast, kokkutuleku korraldusest ning tegevuspaikadest

10.10–10.15 Matka-aasta arvudes. Raivo Plumer (EML asepresident)

EML asepresident Raivo Plumer annab lühikese ülevaate 2009. aastal sooritatud märkimisväärsetest matkadest, tasemest, osalenud inimeste arvust ning huvitavamatest sihtpunktidest.

10.15–10.30 Eesti Matkaliidu 2009. aasta tegevus. Levo Tohva (EML president)

Lühike esitus Eesti Matkaliidu 2009. aasta tegevustest, arengutest ja matkamise probleemidest

10.30–11.30 Psühholoogiliste probleemide lahendused matkal. (Riina Anton, psühholoog-konsultant, Tallinna Ülikool).

Kogenud psühholoog-konsultant Riina Anton annab matkajuhtidele soovitusi kuidas tõsta iseenda ja grupi vaimse ettevalmistuse taset, kuidas planeerimisega maandada psüühikast tulenevaid riske, kirjeldab enamlevinud kartustest (kõrgusekartus, veekartus) ja paanikast ülesaamise võimalusi ning annab näpunäiteid, mida teha siis, kui matkal ilmneb grupiliikme ohtlik vaimne tasakaalutus.

11.30–12.45 Lahenduste labor (väitlustoad) "Hobimatkamine ja sportmatkamine" ja "Milline võiks olla korrastatud kommertsmatkamine?". Kohv väitluste kestel.

Sel korral on arutlusel teemad mis on hoidnud pinget läbi aegade: Väitlustuba 1. "Hobimatkamine ja sportmatkamine". Mis on nimetuste "hobimatkamine" ja "sportmatkamine" taga? Kust lõpeb üks ja algab teine? Miks osa matkajaid lepib avastatud maailma tundmaõppimisega ning osasid kisub magnetina tundmatusse? Kas tulemuste mõõtmine on halb või hea? Kuhu on kadumas riskantsed avastus- või saavutusmatkad?

Väitlustuba 2. "Milline võiks olla korrastatud kommertsmatkamine"?

Kust jookseb piir asjatundjast ning asjaarmastajast matkakorraldaja vahel? Kas asjatundlikkus vajab kaitset? Kas klient vajab kaitset? Kas kliendil ja kliendil on vahe? Kas Eesti siseste matkade müümine peaks eeldama korraldajalt pädevust? Milline peaks olema kaugmatka müüjate ja läbiviijate pädevus? Kas ja kuidas peaks olema kommertsmatkade korraldamine reguleeritud? Kuidas pädevust kasvatada? Kas matkakorraldajate sotsiaalne kontroll on võimalik? Kas kontroll üldse on vajalik? Mida saame pädevuse heaks ette võtta?

12.45–13.00 Väitlustulemuste esitlemine saalile

13.00–13.30 Tartu Kutsehariduskeskus - matkajuhtide taimelava! (Reeli Engelbrecht, TKHK turismiosakonna juhataja)

Tartu Kutsehariduskeskus on Eesti Matkaliidu koostööpartner matkamise alase hariduse andmisel. Reeli Engelbrecht esitleb rekreatsiooni ning loodusturismi alal õpetatavat, avab matkatreenereite eksamikeskuse rajamise plaane, matkahariduse igapäevaprobleeme ning kutsub matkatreenereid osalema noorte loenguõppes ja matkaorganisatsioone praktikakohtade loomisele.

13.30–14.30 Lõunapaus

14.30–15.10 Igaüheõigus praktikas. Analüüs koos näidetega (Liis Keerberg, jurist, SA Keskkonnaõiguse Keskus).

Eestis kehtib mitmetel seadustel põhinev Igaüheõigus. Milline on aga tegelik olukord Eestis? Kas Igaüheõigus toimib ka praktikas? Seda on uurinud, esitleb ning annab juriidilisi hinnangid matkajuht ja keskkonnaõiguse jurist Liis Keerberg. Liis on kirjutanud samade uuringute põhjal Luua Metsanduskooli lõputöö

15.10–15.50 Tõus Suur-Araratile - pilk lavale saalist ja kulisside tagant (Katrin Pärnpuu, korraldaja, Eesti Matkaliit)

Käesoleva aasta oktoobris tõusis Suur-Ararati tippu EML, Turja Touri, Eesti Välisministeeriumi, Eesti Saatkond Türgis ühisekspeditsioon. Kuidas korraldada ühisekspeditsioone? Millised ohud ja võimalused peituvad koostöös? Ettekandes lahkab näidete varal neid küsimusi matka korraldaja Katrin Pärnpuu.

15.50–16.20 Tõukerattal Ateenast - Virtsu (Heiki Hanso, Silver Knäzev, osavõtjad, projekt Tald Maha)

Tõukerattal sõitmine pole eriti levinud matkaviis. Kuid just neil ratastel sõitsid 3 Läänemaa matkajat 2,5 kuu jooksul 4000 km läbi Euroopa lõunast-põhja. Kuidas kulges matk Ateenast-Virtsu?

16.20–16.50 Mustag - Ata 7545 m (Üllar Pöld)

Sel aastal tõusid Ida-Hiinas Kõrgõstani piiril 7545 m kõrguse Mustag - Ata tippu suunas 3 eestlast. Kuidas tõus kulges ja kas kõik jõudsid tippu? Ülevaate annab alpinist Üllar Pöld

16.50–17.10 Kohvipaus

17.10–17.40 Veematk Uuralites Kožimi jõel. (Jelena Pettai, Perematkade Klubi)

Venemaa on tänapäeval eksootiline matkapiirkond. 11 matkajat laskusid katamaraanidel 17 päeva jooksul alla mööda üht Euroopa kõige kirdepoolsemat jõge - Kožimi. II r/a veematkast Komi Vabariiki räägib matkajuht Jelena Pettai

17.40–18.20 Ajalooline matk 30 aastat tagasi Katuni jõel Altais (Peeter Pungar, matkajuht, EML auliige)

1980 aasta augusti- ja septembrikuus viibis Altais 11 liikmeline Eesti veematkajate grupp, eesmärgiga läbida 500 kilomeetrine teekond mööda Katuni jõge ja ümbritsevaid mägiipiirkondi. V raskusastme matkast räägib tollane grupijuht Peeter Pungar.

18.20-19.00 Teatrietendus "Viinakurat" Veskiteatris

Vanakurat ei saa kätte talumeeste hingi muidu kui hakkab viina ajama. Komöödia Lev Tolstoi ainetel. Esitab Mooste Veskiteatri trupp

19.00–20.00 Õhtusöök

20.00–20.25 Aasta Matkaja ja Matkategelase kandidaatide esitamine. Guido Leibur

20.25–21.00 Tutvumine oksjonikaupadega. MATKaSPORT OÜ

Matkasport OÜ korraldab matkatarvete oksjoni. Haamri alla lähevad telgid, priimused, seljakotid, matkajalanõud, -riided

21.00-02.00 Peoõhtu elava muusikaga. Bänd mängib Linakojas

21.40 Matkavarustuse oksjon esinemiste vaheajal

23.00 Auliikme nimetamine ja aumärkide üleandmine. Aasta Matkaja ja Aasta Matkategelase väljakuulutamise.

23.00 Suitsusaun

Pühapäev, 01. november

08.00–09.00 Hommikusöök

09.00–09.45 Suur Aafrika seiklus. Kuus kuud teel - rännak Kairost Kaplinna.

Sel aastal rändas Tõnu Pihelgas 5 kuud veokaga Kairost Egiptuses - Kaplinna Lõuna Aafrika Vabariigis ning seejärel veel kaks nädalat Madagaskaril. Tema teele jäi lugematu arv Aafrika riike...

09.45–10.15 Suusamatk Euroopa suurimal liustikul (Raivo Plumer, matkajuht, Mägiekspeditsioonide Klubi)

Norras, Jostedalsbreeni liustikul matkas 11 liikmeline grupp suuskade üle Euroopa suurima liustiku elades üle ka matkaõnnetuse. Mis juhtus ja kuidas matk edasi kulges, räägib grupijuht Raivo Plumer

10.15–10.45 2010. aasta matkaplaanide esitlused. Osavõtjad

Aeg antud reklaamida oma ettevõtmisi. Vaba kõigile osalejatele.

10.45–11.00 Tagasisideankeetid.

11.00–11.15 Lõpetamine

11.15–13.00 Mooste mõisa tutvustus. Ülo Needo

Ülo Needo on kogunud matkaja, pillimees, hobinäitleja ning Lõuna-Eesti tuntuim vallajuht. Ülo ja Mooste vallarahva eestvedamisel on teoks saamas suured muudatused Moostes - vana mõisaansambli muutumine kaasaegseks elu- ja kultuurikeskkonnaks. Vaatame oma silmaga.

13.00 – ... Lahkumine

Tervitus osavõtjatele

Kallid matkajuhid!

Aastad ei ole vennad. Käesolev aasta on eelmisest saavutuste poolest vaesem. Vähem on nii tippmatkasid, koolitusi kui ka uusi matkatreenereid. Oma osa võib selles olla ka kitsamatel majandusoludel.

Kuid nagu ikka, on elus kõik tasakaalus. Aeg on soodne hingetõmbamiseks, õppimiseks, järelduste ning plaanide tegemiseks.

Inimeste unistusi, meeleolu ja käitumist mõjutab sotsiaalne kontekst - nägemus maailmast tema ümber.

Konteksti jõud ütleb, et tegelikult loevad väga väikesed asjad - ei ole vaja lahendada suuri probleeme selleks, et teostada unistused või tunda ennast hästi.

Südamest tulevad veendumused, väärtused ja kavatsused on olulised. Kui neile lisada tahe kavatsused ellu viia, siis saamegi universaalse edu valemi.

Tervitan teid ja soovin kokkutulekuks kaasaelamist ja põnevaid väitlusi!

Levo Tohva

Eesti Matkaliidu president

Matkade koondtabel 2009

Tabelis on andmed eraldi kategooriamatkade (ülemine rida) ja puhkepäevamatkade (alumine rida) kohta.

Matkaliik	Jalgsi	Suusa	Mägi	Vesi	Ratta	Auto	Kokku
Klubi (firma)	Gr os	Gr os	gr Os	gr os	gr os	gr os	gr os
Harju MK	2 7 6 56				4 20 3 12	1 6 3 40	7 33 12 108
Matkajuht OÜ	1 4			2 36			1 4 1 36
Mägi EK		1 8	1 7	1 10			2 15 1 10
Perematkad				1 11 1 12			1 11 1 12
Puhka Aktiivselt OÜ	2 5			1 5			0 0 3 10
Põlva MK	4 21 3 31	1 8 1 8	1 9		2 16	3 24 2 24	11 83 6 63
Saaremaa MK					1 16		0 0 1 16
Seiklusring OÜ	1 7		1 17				2 24 0 0
Seitse Tuult		1 3		1 7			2 10 0 0
Tallinna MK	2 17 1 24	4 64			1 9 5 79		3 26 10 167
Alpiklubi Firm			1 6				1 6 0 0
JKAK			1 45				1 45 0 0
Koomaklubi	2 30	1 4		1 23	1 5		1 4 4 58
Turja Tour OÜ	4 176				1 29		1 29 4 176
kategooriamatkad	10 61	4 23	5 84	2 18	8 74	4 30	34 290
puhkepäevamatkad	18 322	5 72	0 0	6 86	10 112	5 64	44 656

Tabeli koostas klubidelt laekunud info põhjal Jüri Kõiv

Kategooriamatkad 2009. aastal

Klubi	Grupijuht	liik	piirkond	r/a	osav.
Seitse Tuult MK	Aleksandr Kostin	vesi	Karjala	II	7
Seitse Tuult MK	Alexey Sirotkin	suusa	Kesk-Norra	II	3
Koomaklubi	Arne Biedermann	suusa	Soome	I	4
Harju MK	Ennike Teppand	jalgsi	Karjala-Soome	I	3
Harju MK	Jaan Kiviall	ratas	Türgi	II	3
Perematkad	Jelena Pettai	vesi	Uural, Kozimi jõgi	II	11
Põlva MK	Jüri Varik	jalgsi	Saaremaa	I	7
Põlva MK	Jüri Varik	jalgsi	Cotland	II	6
Põlva MK	Jüri Varik	auto	Lääne-Euroopa	??	7
Alpiklubi Firm	Kalle Kiiranen	mägi	Tjan-Šan	IV	6
Turja Tour OÜ	Küllli Turja, Jaak Turja	ratas	Montenegro	I	29
Matkajuht OÜ	Levo Tohva	jalgsi	Türgi	II	4
Põlva MK	Meelis Maidla	jalgsi	Kõrvemaa	I	5
Põlva MK	Meelis Maidla	suusa	Lõuna-Eesti	I	8
Põlva MK	Meelis Maidla	jalgsi	Emajõe-Suursoo	I	8
Tallinna MK	Pavel Rambak	jalgsi	Põhja-Soome	I	9
Tallinna MK	Pavel Rambak	jalgsi	Krimmi	I	8
Tallinna MK	Priit Pihelgas	ratas	Krimm	I	9
JKAK	Priit Simson	mägi	Kaukasus	I	45
Mägi EK	Raivo Plumer	suusa	Kesk-Norra	II	11
Mägi EK	Raivo Plumer	mägi	Alpid	IV	7
Põlva MK	Seido Suija	ratas	Venemaa, ümber Peipsi järve	II	10
Põlva MK	Taivo Vasser	mägi	Hispaania Püreneed	II	9
Harju MK	Tiina Mäe	ratas	Hiiumaa	I	5
Põlva MK	Timo Varik	auto	Rootsi	I	8
Põlva MK	Timo Varik	ratas	Kesk-Eesti	II	6
Põlva MK	Timo Varik	auto	Lääne-Euroopa	??	9
Harju MK	Tõnis Puss	ratas	Türgi	II	7
Seiklusring OÜ	Valdo Kangur	mägi	Gruusia	III	17
Seiklusring OÜ	Valdo Kangur	jalgsi	Krimm	I	7
Harju MK	Ülo Kangur	auto	USA	II	6
Harju MK	Ülo Kangur	jalgsi	Harjumaa	I	4
Harju MK	Ülo Kangur	ratas	Põhja-Eesti	I	5

Tabeli koostas klubidelt laekunud info põhjal Jüri Kõiv

Eesti meistrivõistlused jalgsi-mägimatkatehnikas

Eesti Meistrivõistlused jalgsi- ja mägimatkatehnikas toimusid 6. juunil 2009 Naagel.
Osalejad: (**Bold** kirjas võistkonna kapten)

	Klubi	Osaleja
1	JKAK - I	Olavi Vaino
2		Taimi Raudnagel
3		Meelis Kuris
4		Lermo Pohlak
5	JKAK - II	Madis Reinumägi
6		Tõnis Aaliste
7		Sven Oja
8		Helen Korju
9	Harju MK	Einar Kivisalu
10		Ennike Teppand
11		Toomas Bauvald
12		Andres Rootalu

	Klubi	Osaleja
13	FIRN - I	Kaisa Nõges
14		Ursula Hiimäe
15		Ragnar Kruusimaa
16		Erik Jaaniso
17	FIRN - II	Piret Värnomasing
18		Kaisa Rebane
19		Madis Stern
20		Kristiina Kindel

Trasside kirjeldused:

Kaljutrass: Kõieotsa vise üle takistuse - sõidukõie pingutamine - raskuskotid saatekõiega üle – kõite mahavõtmine - tõus haaravaga - ümberhaakimised - tõus vert. tugikõiel - laskumine/allaronimine puu otsast - ümberhaakimised - laskumine - kõite mahavõtmine

Päästetööd: Ülesõiduks sõidukõie pingutamine - ülesõit - kõite mahavõtmine - kannatanu transport seljas nõlvast üles - ümberhaakimised - laskumine (kannatanu) - saatja laskumine - saatja ja kannatanu allalaskmine - laskumine - kõite mahavõtmine

Koondtabel:

Võistkond	Päästetööd			Kaljutrass			Üldarvestus	
	Aeg	Koht	Punktid	Aeg	Koht	Punktid	Punktid	Koht
JKAK I	46.37	II	2	1.17.52	5.	7,5	9,5	4.
JKAK II	35.48	I	1	34.43	I	1,5	2,5	I
Harju MK	1.04.25	4.	4	51.31	III	4,5	8,5	III
FIRN I	1.32.32	5.	5	1.06.09	4.	6	11	5.
FIRN II	1.04.22	III	3	46.04	II	3	6	II

Palju õnne Jaan Kännapi Alpiklubi II võistkond koosseisus Madis Reinumägi, Tõnis Aaliste, Sven Oja ja Helen Korju!

Peakohtunik: Heiki Erm

Sekretär: Katrin Pärnpuu

Rajameister: Raivo Plumer

Kohtunikud: Edgar Haavik, Liivi Plumer ja Jaan Kännap

20 aastat Eesti Matkaliitu

Eesti Matkaliit (EML) on mittetulunduslik ühendus, mis on Euroopa Rändurite Assotsiatsiooni (ERA) ja Eesti Olümpiakomitee liige ning katusorganisatsioon 9 matkaklubile ja 8 osauhingule (vt. www.matkaliit.ee). Eesti Matkaliit asutati 20 aastat tagasi, kui olime veel Nõukogude Liidus. Selleks ajaks oli vormistatud sadu III, II, I spordijärgu ja meistr kandidaadi nimetusega matkajat. Meistersportlase nimetus oli omistatud umbes 70 Eesti matkajale. Teeme põgusa tagasivaate algusaastatesse, sirvides Eesti matkamise kronoloogiat:

1989 1. aprill. Matkamajas asutatakse Eesti Matkaliit. Ametlikeks asutajaliikmeteks on Tallinna, Harju, Saaremaa, Pärnu ja Võru matkaklubid. Eesti Matkaföderatsioon lõpetab oma tegevuse. 9. detsember. Tallinna Matkamajas tulevad kokku Eesti Matkaliidu (EML) 15 liikmesorganisatsiooni esindajad (47 volikogu liikmest 33) volikogu esimesele istungile, kus võetakse vastu EML programm. Juhatuse esimeheks valitakse Voldemar Promet. 1989. a sooritatakse matkaklubide andmetel 640 matka 5183 osavõtjaga. Toimub 22. (kaug)matkajuhtide kokkutulek ja antakse välja vastav teatmik, brošüür. See traditsioon on jätkunud tänaseni.

1990 Jaanuar. EV Turismi- ja Ekskursiooninõukogu (EVTEN) annab Vabariiklikule Koondisele "Eesti Turist" tasuta üle koos omandi valdamise, kasutamise ja käsutamise õigusega temale kuuluvad ettevõtted ning organisatsioonid sh ka Tallinna Vabariikliku Matkaklubi. Märts-aprill. Esimesed Eesti suusamatkajad Are Kaasiku juhtimisel Tšukot-kal (V r/a). Ametiühingud lõpetavad matkamise senise doteerimise (doteerimine alates aastast 1962). Mai. Volikogu kinnitab EML juhatuse koosseisus: Uno Kaldmäe, Kalev Kaseoja (Tallinn), Enn Käiss (Kohtla-Järve), Guido Leibur (Tallinn), Aare Plakk (Põlva), Peeter Pungar, Jaan Tätte (Tallinn),

Mati Türk (Harju). Eesti Matkaliit võetakse vastu Eesti Spordi Keskliidu (praegu Eesti Olümpiakomitee) liikmeks. 7. august. Tõivo Sarmeti matkarühm heiskab Eesti rahvuslipu Estonia mäetipul (6211 m) Pamiiris, olles peale meie esmavallutajate (1960, Varep) teised eestlased sel tipu. Esmakordselt lülitatakse Eesti mägitakajate matkamarsruuti alpinistlik tõus mäetippu. Aasta jooksul sooritatakse matkaklubide andmetel 398 matka 3528 osavõtjaga.

1991 Aprill-mai. Eesti Geograafia Seltsi egiidi all toimub Mait Teesalu juhtimisel suusamatk Franz Josephi maale. Matkarühma kuulusid: Are Kaasik, Toomas Linnamägi, Mihkel Merimaa, Jaan Tamm, Ain Viller, Andres Halliste ja Arno Saaremäe.

August. Lääne-Kaukasuses Gvandra mäesõlmes toimub Eesti mägitakajate aasta suurüritus - 7. mägituriaad "Ullu-Kam`91". Üritusel osaleb 19 matkarühma kuuest matkaklubist, osalejaid kokku 223 inimest. Turiaadi üldjuht Edgar Haavik, õppuste juht Ülo Kangur. Tallinna MK grupp Tõivo Sarmeti juhtimisel sooritab VI r/a mägitakka Kesk-Pamiiris tõustes Korženevskaja (7105 m) ja NL kõrgeima -- Kommunismi (7495 m) mäetippu. Kõrgeimale tipule jõuavad Tõivo Sarmet (täites mägitakajate Lumeleopardi normatiivi), Raivo Plumer ja Heiki Erm. Hakkab levima anekdoot: kui eestlased Kommunismi mäele jõuavad, siis kaob kommunism. Vähemalt Nõukogude Liit kaob peagi. **Detsember.** Volikogu kinnitab EML asepresidendiks Jaan Tätte ja juhatuse uues koosseisus: Uno Kaldmäe, Valdo Kangur, Guido Leibur, Peeter Pungar, Tõivo Sarmet ja Reet Sepp. 1991. aastal sooritatakse matkaklubide andmetel kokku 200 matka 1835 osavõtjaga.

Järgnevalt tuletame meelde vaid kõige olulisemaid sündmusi.

1992. aasta detsembris esitab EML avalduse ERA liikmeks vastuvõtmise kohta. Aasta jooksul sooritatakse matkaklubide andmetel kokku ainult 118 matka 1317 matkajaga. See on mitu korda vähem kui NLiidu ajal ja seletatav ametiühingute dotatsiooni kadumisega matkaklubidele.

1993. aasta mais valib volikogu EML presidendiks Guido Leiburi. Septembris võetakse EML vastu ERA tegevliikmeks. Oktoobris kinnitatakse EML asepresidendiks Peeter Pungar, juhatuse liikmeteks Ilme Hunt, Anne Praks ja Tõnis Puss.

Novembris ilmub EML häälekandja 'Eesti Matkaleht' esimene number. Lehe väljandmist korraldab Järva Matkaklubi esimees Toivo Kaselaid, ilmumissagedus üks kord kuus. Ajalehte ilmub kuus numbrit, siis väljaandmine seiskub organisatsiooniliste ja majanduslike raskuste tõttu. 1993. aastal sooritatakse kokku 60 matka 518 osavõtjaga.

1994 veebruaris toimub Jänedal matkaklubide esindajate seminar-nõupidamine, kus arutatakse nn Euromatkaradade E9 ja E11 loomisega seotud probleeme ning ka kohalike matkaradade võrgu väljatöötamist. See on suure ja pikaajalise tegevuse esimene praktiline samm. Nõupidamisel osalevad Harju, Järva, Tallinna ja Saaremaa MK-de ning Noorte Turistide Maja esindajad, Veljo Ranniku Looduskaitse ja Metsamajanduse Ministeeriumist jt.

Märtsis viiakse sisse EML aunimetused Aasta matkaja ja Aasta matkategelane.

Ülalnimetatule eelnesid nimetused: Eesti populaarseim matkaja (1986-1990), Eesti parim matkasportlane (1991-1993).

Aprillis hakkab EML juhatus regulaarselt välja andma väiketiraažilist klubidele ametlikku teavet sisaldavat väikeformaadi ajalehte 'Eesti Matkaliidu Teataja', mis ilmus regulaarselt 2008. aastani. Põhiliselt veebiversioonis, kuid ka paberil, näiteks Rahvusraamatukogu sundeksemplarid.

Septembris võtab EML-i esindus Guido Leiburi juhtimisel esmakordselt osa ERA aastakongressist Saarbrückenis Lõuna-Saksamaal. Huvi EML-i vastu on suur, vahetatakse väärtuslikku informatsiooni.

Novembris toimuval Eesti matkajuhtide kokkutulekul valitakse esmakordselt Aasta matkajaks Edgar Haavik Tallinnast, Aasta matkategelaseks Toivo Kaselaid (Järva Matkaklubi). Nende valimine toimub Eesti matkajate aastakokkutulekul siiani.

1995 märts. Volikogu valib taas EML presidendiks Guido Leiburi ja kinnitab järgmiseks kaheks aastaks juhatuse liikmed: Ilme Hunt, Maiu Plumer, Anne Praks, Peeter Pungar, Tõnis Puss. Revisjonikomisjoni esimeheks saab Ivar Vilde. Kohtla-Järve Matkaklubi uueks nimeks saab Alutaguse Matkaklubi.

Avatakse Euroopa Rannikuraja (Euromatkarada) E9 Eestit läbiv esimene rajalõik Keila-Joa - Kloogarand. Raja markeerib Harju Matkaklubi.

Septembris likvideeritakse lõplikult Matkamajas paiknev matkaraamatukogu. Unikaalne matkaaruannete kogu õnnestub osaliselt deponeerida TA Raamatukogusse, praegu on need TLÜ rekreatsiooni õppetoolis Tondil. Oktoobris kinnitab Volikogu Matkade klassifikaatori, mis loob võimaluse edaspidi matkade keerukuse hindamiseks.

1996 juuli avatakse Euromatkaraja E9 teine lõik - Rebala matkarada ja peagi kolmas lõik - Vaivara (Sinimäe) matkarada. Rajad ehitab Harju Matkaklubi.

Augustis toimub Guido Leiburi juhtimisel Eesti matkajate esmakordne 28 päevane ja 2100 km pikkune jalgrattamatk ümber Islandi saare. See toob grupijuhile Aasta matkaja nimetuse.

1997 jaanuaris vallutavad Eesti mägiatkaajad Tõivo Sarmeti juhtimisel (Raivo Plumer, Margus Proos, Arne Sarapuu) Eestist esimestena Ameerika kõrgeima, 6959-meetrise Aconcagua mäetipu (Argentiina ja Tšiili piiril Andides). See toob grupijuhile Aasta matkaja nimetuse.

Aprillis valitakse EML presidendiks taas Guido Leibur, asepresidentideks nimetatakse Peeter Pungar ja Tõnis Puss.

1998 märtsis võetakse Mägiekspeditsioonide Klubi vastu EML liikmeks ja mais avatakse EML kodulehekülg www.matk.ee

Juunis avatakse Euromatkaraja E9 Kuusalu matkarada. Raja kirjelduse koostab Veljo Ranniku, ehitab Harju Matkaklubi.

Oktoobris toimub Eesti esimene Himaalaja-ekspeditsioon, esimese kaheksatuhandese mäetipu vallutamine. Cho Oyu tippu (8201 m) tippu tõusevad Mägiekspeditsioonide Klubi liikmed Tarmo Riga ja Aarne Sarapuu - 9. oktoobril, Raivo Plumer, Margus Proos ja ekspeditsiooni juht Tõivo Sarmet - 11. oktoobril.

November. Esimesena saab Eesti Matkaliidu auliikmeks Kaljo-Mihkel Johannes, senine EML juhatuse sekretär ja EML Teataja toimetaja. Tema töö võtab üle Ülo Kangur. Noorte Matkalubi ja OÜ Matkasport võetakse vastu EML liikmeks.

1999 aprillis Mõedaku spordibaasis toimub EML asutamise 10. aastapäeva puhul volikogu pidulik istung. Päevakohase ettekande "10 aastat Eesti Matkaliitu"

teeb president Guido Leibur. Asepresidendiks kinnitatakse Tõnis Puss, juhatuse liikmeteks Ülo Kangur, Ingrid Kuligina, Raivo Plumer, Anne Praks. EML-l on 13 liikmesorganisatsiooni 497 liikmega.

Mais alistavad Mägiekspeditsiooni Klubi liikmed Tõivo Sarmeti juhtimisel Põhja-Ameerika kõrgeima McKinley (kohalik nimi Denali) mäetipu (6194 m).

Juunis valmib Euromatkaraja E9 järjekordne lõik Eestis - Paldiski matkarada. Ehitaja Harju Matkaklubi, raja kirjeldus Veljo Ranniku.

Juulis toimub Lõuna-Eestis Rõuge lähedal Kiidil Balti matkajate 26. kokkutulek, kus osaleb 156 matkajat, sh Leedust 52.

Augustis toimub Noorte Matkaklubi mägituriaad Alpides. Turiaadil osaleb 8 matkarühma kokku 77 matkajaga, selle käigus tõuseb enamik matkajatest Mont Blanc'i tippu (4807 m).

2000 aprillis koostatakse Eesti Spordiajaloo Seltsi ettepanekul Eesti 20. sajandi silmapaistvamate matkasportlaste ja -tegelaste ning matkamise arengule suurimat mõju avaldanud sündmuste nimekiri: ERA avab oma kodulehekülje: <http://www.era.evv.org>.

Juulis korraldavad Noorte Matkaklubi matkarühmad Valdo Kanguri juhtimisel Kesk-Kaukasusel osavõtjaterohke turiaadi (alpiniaadi), mille lõpul tõuseb 60 inimest Euroopa kõrgeima mäe Elbruse tippudele (5621 m ja 5642 m).

2001 juulis toimub Mägiekspeditsioonide Klubi ekspeditsioon Tõivo Sarmeti juhtimisel Karakorumi mäeahelikul Broad Peak'i mäetipule (8047 m), Ekspeditsiooni liikmed Raivo Plumer ja Tarmo Riga jõuavad mäe esimesele eeltipule (8035 m), Margus Proos ja Tõivo Sarmet 8021 m kõrgusele.

2002 veebruaris tõusevad Mägiekspeditsioonide Klubi liikmed Inna Lai, Ivar Lai, Rauno Pukonen ja Artjom Sokolev Tõivo Sarmeti juhtimisel Aafrika kõrgeimale tipule Kilimanjarole (5895 m).

Juunis, pärast pikemat vaheaega, toimuvad taas Eesti meistrivõistlused matkatehnikas. Esmakordselt autasustatakse meistrivõistluste võitjaid (Eesti meistreid) EOK medalite ja diplomitega.

2003 märtsis valib EML volikogu uueks presidendiks Levo Tohva.

Mais toimub Mägiekspeditsioonide Klubi Himaalaja ekspeditsioon Mount Everestile Tõivo Sarmeti juhtimisel. Ekspeditsiooni koosseisu kuuluvad: Raivo Plumer, Ivar Lai, Margus Proos, Boriss Slepikovski ja Alar Sikk. Esimese eestlasena tõuseb 22. mail 2003 maailma kõrgeima mäe tippu (8848 m) Alar Sikk.

2004 EML liitub Eesti Olümpiakomitee ja SA Kutsekoda sporditreenerite atesteerimise süsteemiga. Koostöös luuakse EML kutsekomisjon (Levo Tohva, Mart Reimann, Guido Leibur, Raivo Plumer, Ülo Kangur, Rein Lepik ja Aivar Ruukel) matkatreenerite atesteerimiseks.

2005 suvel toimub Balti matkajate 29. kokkutulek Jägala-Joal koos Balti meistrivõistlustega matkatehnikas. Eesti võistkond võidab esikoha veematkatehnikas. Jalgsi-mägimatkatehnikas saavutab Jaan Künnapi Alpinismiklubi võistkond II koha.

Guido Leibur sooritab V r/a vee- ja jalgsimatka Taimõri poolsaare Putoraana mägismaal, mis toob talle järjekordse Aasta matkaja tiitli.

2006 novembris taasalustab Harju MK (Tõnis Puss ja Ülo Kangur) regulaarset matkajate koolitust Tallinna Matkamajas, nn keskõppe kool. Loengud ja

seminarid toimuvad 2 korda kuus novembrist aprillini, märtsist aga praktilised õppused jää, lumel, kaljudel ja jõel. Matkajate õpe jätkub ka sel ja järgmisel aastal. On veel mõned vabad kohad ja suvel on plaanis õppematk Austria Alpides.

2006. aastal sooritavad EML 15 liikmesorganisatsiooni kokku 167 matka 1463 osavõtjaga. EML kutsekomisjoni töö tulemusel on Eestis 56 atesteeritud matkatreenerit.

2007 veebruaris alustab esimese palgalise töötajana EML tegevjuht Silja Möllits senise EML juhatuse sekretäri, 'EML Teataja' toimetaja ja EML kutsekomisjoni sekretäri Ülo Kanguri asemel. Septembris korraldab EML Euroopa Rändurite Assotatsiooni aastakoosoleku Laulasmaal ja selle raames seminari teemal "Vastutustundlik matkamine".

2008 suvel korraldab Guido Leibur V r/a jalgsimatka Kanadas Baffini saarel. Tõivo Sarmet korraldab matka Uus-Guinea saarel, mille eesmärgiks on Austraalia-Ookeania kõrgeim tipp – Carstensz püramiid ning tutvumine loodusrahvaste eluga vihmametsas.

Harju MK (Tõnis Puss) korraldab jalgratta- ja mägimatkajatele turiaadi Mont Blanc'i ümbruses. 6 inimest tõusevad ka Mont Blanc'i tippu. Harju MK ehitab omale klubiruumi Matkamaja sisehoovi. Pärast Tallinna MK lahkumist Matkamajast 2009. aastal, on harjukad viimased matkajad selles majas.

Ilmub matkatreeneritele nii vajalik matkajate tasemekoolituse õpik, mis on kättesaadav ka Eesti Olümpiakomitee veebil treenerikutse all. Atesteeritud matka- ja alpinismitreenerite arv läheneb sajale.

Ülo Kangur

Puhka Eestis!

Möödunud kuul toimus ajakirjanikele pressireis, mis tänavu viis Lõuna-Eestisse. Reisi esimene päev oli kultuuriline, teine sportlik ja pisut ekstreemne ning kolmas ja viimane päev rahulik ja loodusküllane. Teise päeva sportlike seikluste tarvis oli abiks Matkajuht.ee esindaja Levo Tohva.

Sportlikud seiklused algasid Tehvandi suusahüppetorni ronimisega, kus andsin endast parima, et kõrgusehirmust võitu saada. Ära käisin, kuigi üleval kippus nutt vägisi peale tulema. Seal kõrgustes suutis hirmu pisut leevendada vaid imekaunis vaatepilt, mis ülevalt avanes. Ei saa ka salata, et endamisi tundsin kaasa kõigile suusahüpajatele, kes omale nii hirmsa karjääri valinud on.

Jätkasime Otepää seikluspargis, kus viimasabina tõttu päris ringi turnima ei kippunud, kuid üht-koma-teist siiski proovitud sai. Rihmadega kinnitatult lasime ükshaaval mööda köit liugu, käed-jalad vabad. Polnud sugugi õudne, lahe oli. Nii lahe lausa, et mitu korda sellel nn köisraudteel liugu laskmas käisin.

Suurimaks väljakutseks oli katapulteerumine. Katapultil julgesid ronida ainult mõned meist, see tähendab kaks noormest ja hiljem hoogsate julgustuste saatel ka mina. Kiirusega ca 300 km tunnis üles lennates, sel murdosa sekundil, kui üleval seiskud,

on su näonahk koos kogu olemusega on gravitatsioonijõul alla vajunud. Tehtud fotodelt nägin igal juhul ära näo, milline umbes 80-aastaselt välja võiksin näha. Katapulteerumine oli nii õudne, et tegin seda lausa kaks korda järjest. Lihtsalt, et veenduda, kui õudne oli.

Seejärel suundusime Levo Tohva eestvedamisel väikesele jalutuskäigule. Natuke läbi metsa jõe äärde, kus ootas kanuuparv. See on selline atribuutika, kus kolm kanuud on üksteise külge kinnitatud ja neile otsa veel puitplaadid pandud – hea mõnus keskel istuda ja piknikku pidada, kui teised aerutavad.

Teiselpool kallast saime tohutult armsa vastuvõtu osaliseks. Tulel podises tee- ja kohvikann. Lisaks metssealihaga võileivad ja värske roheline. Mida elult veel tahta, mõtlesin tol hetkel.

Jätkasime paarikilomeetrist marsruuti tõukeratastel – need näevad välja samasugused kui jalgrattad, ainult istet ei ole ja pedaale, mida tallata, samuti mitte. Küllastasime Taevaskoda, mille matkajuht põnevate ajalooliste faktidega väga huvitavaks tegi. Nii tõuklesime ratastega kuni raudteeni, kus jätsime need vastutulnud omaniku hooleks ja ise istusime rongile, et Oravale ja sealt edasi Värskas sanatooriumisse sõita.

Nende päevade sisse mahtus palju põnevat. Välismaal olles ahhetad igal sammul, kuid ka Eestis, paarisaja kilomeetri raadiuses võib hõlpsasti leida põnevaid paiku ja huvitavaid tegevusi, mis sind argielu rutiinist välja aitavad kiskuda. Näe natuke vaeva, otsi välja aktiivse tegevuse pakkujad ja puhka Eestis – tal on sulle rohkem pakkuda kui sa oodata oskad

Enriika Liiv

Mägimatk Šveitsi Alpides

Mikrobuss numbriga VIP 007 startis Tallinnast kuue reisijaga (Raivo Plumer, Raivo Õunpuu, Jana Rand, Heiki Erm, Urmas Meriküll ja Anne-Ly Mitt) ja üheksa inimese matkavarustusega 18. juuli hommikul. Algas matk Alpidesse, mille peaesmärgiks oli tõusta Jungfrau (4159 m) ja Šveitsi kõrgeima mäe Dufour'i (4634 m) tippudele. Kuna viilisin matka esimesest nädalast kõrvale ja liitusin grupiga alles 25. juulil, ei oska ma väga värvikalt kirjeldada reisi alguspäevade üleelamisi, kuid kaaslaste jutu järgi püüan need siiski kirja panna.

Reisile kaasa võetud kõige tavatum ese oli pann, mille saime RIMI'lt matkatoitu kokku ostes kleepsukampania käigus toitudele lisaks. Seega algasid bussis vaevlejate hommikud nagu tõelistel inglise härrasmeestel praetud muna ja singiga. Muude mugavuste liigsuse üle kahjuks polnud põhjust kurta, kolmepäevane bussis istumine tekitas teadagi lamatised. Võib ka ette kujutada, kui kitsaks muutus kaheksakohalises mikrobussis, kui lisaks senisele lastile mahutasid end Zürichis bussi ka Kaisa ja Mihkel Nõgesed, kes loobusid pika bussireisi mõnudest, valides kuni Zürichini lendamise võimaluse. Täislastis buss ületas mäeaheliku, et jõuda Šveitsi lõunaserva Berni Alpide jalamile. Kuna läbisin sama teekonna nädal hiljem, võin kinnitada, et vaated, mis mööda mäekülgi üles ja alla kerivatel teedel avanevad, on lihtsalt võrratud ja Šveitsi tasub minna juba ainuüksi nende vaadete pärast.

Kaisa laob kividest telgialust

21. juulil jagunes seltskond kaheks: Anne-Ly ja Urmas sõitsid VIP bussiga Itaalia poole päikest nautima, ülejäänud suundusid esimesele matkaringile. Suur-Aletši liustik paistab Eggishornilt nagu lai lumine maantee, mis suundub üles Jungfrau ja Mönch'i poole. Kahjuks selgub liustikule jõudes, et see on üks väga kehvalt hooldatud maantee: selle pind on täis kitsamaid ja laiemaid, madalamaid ja

sügavamaid lõhesid, mis häirivad oluliselt liikumist. Teadagi ei ole liustiku pind ka ööbimiseks eriti mõnus. Seetõttu otsustas üks telkkondadest katta telgialuse kiviparketiga. Mõte oli igati geniaalne, kuna nii oli küljealne oluliselt soojem ning kuivem. Allatulekul rakendas ka teine telkkond sama nippi.

Ilm Jungfraule tõusjaid ei soosinud, kolmepäevase rännaku järel olid asjad vettinud ning kuiva kohta ei olnud ka enam mitte seljakoti kõige sügavamates soppides. Ilmataat läks isegi nii jõhkraks, et pommitas matkajaid tõeliste kahurikuulidega. Ka tipupäeva algselt ilus ilm muutus uduseks ja tuuliseks ning järske nõlvu arvestades ei olnud mäkketõus sellise ilmaga sugugi ohutu ettevõtmine. Ainsana laagrisse jäänud Mihkel suundus päästekohtereid kutsuma, kui tõusugruppi õhtuhämaruseski veel saabunud ei olnud. Viimasel hetkel märkas ta siiski läbi hõrenenud uduloori kaaslast tulemas. Kõik viis (2 Raivot, Heiki, Jana ja Kaisa) olid elus ja tipus ära käinud, ainult täiesti lootusetult läbi ligunenud, külmunud ja väsinud.

Teekonnal mööda liustikku alla näitas ilm ka lahkemat palet ning päikese käes õnnestus varustus ära kuivatada. Teekonna muutsid tüütuks ja keeruliseks risti-rästi looklevad liustikupraod, millest grupil õnnestus siiski üle saada. Kõigil nii hästi ei läinud, paarsada meetrit eemal oli üks seltskond sunnitud kohale kutsuma päästekohteri, et oma prakkukukkunud kaaslast kätte saada.

Raheterad käes.

Urmas ja Anne-Ly tulid mulle Zürichisse vastu, võideldes ummikutega Itaalia ja Šveitsi vahelistes tunnelites, seejärel ületasime taas aheliku. Samal ajal kui grupp mööda Suur-Aletši liustikku alla laveeris, ronisime meie kolmekesi kohalikule Munamäele (Eggishornile) ja imetlesime sealt vaadet liustikule, mägedele ning langevarjuritest täpilisemale taevale. Kogu grupp sai kokku Fieschi kámpingus.

Järgmisel hommikul pidi VIP-bussike mahutama endasse lausa 9 reisijat ja kogu kola. Sõit läks edasi Wallise Alpidesse Saas Grundi, kus leidsime öömaja suusatajatest õdede Zurbriggen'ide kämpingus. Sellest asulast viis mägitõstuk viis meie grupi liiget (2 Raivot, Heiki, Jana ja minu) umbes kolme kilomeetri kõrgusel asuvasse Hohsaasi, kust tuli veel kilomeeter mööda lund ja jääd ülespoole ronida, et Weissmies'i tippu (4023m) jõuda. Minu mäkkeminekut püüdis nurjata üks noormees kohalikust mäevalvest, kes väitis, et minu saapad ei olewat ronimiseks sobilikud. Kuna aga olin sama varustusega aasta tagasi Kazbeki tipul käinud, ei võtnud ma selle selli juttu eriti tõsiselt. Ilmselt on mäevalve kuttidel igav päevade kaupa inimtühjas baasis konutada ja nad üritavad endale alatute nippidega jutukaaslasti hankida. Mägi ise endast midagi hullu ei kujutanud, veidi järsem ja sügavaid pragusid sisaldav lõik oli tõusu keskosas, alumine ja ülemine tõosuosa olid kelgumäele sobiliku kaldega. Tipuosa on siiski üsna kitsas, mööda harja oli võimalik kõndida ka Itaaliasse. Mäest allatulekuks oli Kreuzbodenist alates võimalik kasutada ka spetsiaalseid laiade kummidega tõukerattaid, mida alt orust üles Kreuzbodenisse roninud Kaisa ja Mihkel ka kasutasid.

See oligi viimane päev, kus üheksakesi koos olime.

Järgmisel hommikul asusime viiekesi (2 Raivot, Heiki, Jana ja mina) teisele matkaringile, Kaisa ja Mihkel suundusid koju Eestisse, Urmas ja Anne-Ly aga taas Itaaliasse. Meie matkaring algas šveitslaste poolt autovabana hoitavast Saas Fee suusakuurortist. Seal tõusime Allalinhornile (4027 m). Selle mäe kõige ohtlikumaks osaks tuleb ilmselt pidada esimest tõusulõiku, mis kulgeb üle laskumislõlvade. Seal on reaalne oht saada pihta mõne 80 kilomeetrit tunnis kihutava suusatajaga. Mäe tipuhari on kitsas ning seal liiklemise teeb hommikutundidel eriti raskeks asjaolu, et korraga trügib seal kümnekond gruppi.

Mäkketõusule eelneva ja järgneva öö veetsime Britannia mägihütist sadakond meetrit allpool liustikuserval, kuhu olime püstitanud oma telgid. Kui hüti ümber saalis pidevalt rahvast, siis meie laagrikohas oli tunduvalt vaiksem. Otse meie telkide kõrval askeldasid mägikitsed, kes meile ka veidi kive kaela veeretasid. Kitsesid süüdistasime me ka näppamises: salapärasel asjaoludel oli hommikuks kaduma läinud meie hoolikalt kokkupakitud prügi. Ei oska öelda, kas kitsesid võlus rohkem veini, piima või kalakonservide lõhn. Igatahes olid nad prügi nii kindlasse kohta toimetanud, et meil ei õnnestunud seda enam leida.

Järgnes päevapikkune tõus Strahlhorni tipu (4190 m) kõrval asuvale Adleri kurule (3789 m), kuhu püstitasime oma järgmise laagri, ja tõus Strahlhornile. Öösel tabas meid ehmatus. Otse telkide kõrval asuvas jalamipraos toimus varing. Telgid jäid siiski püsti ja kuna me ei soovinud pimeduses hakata väga kaldus lumepinda uuesti ohutumaid telgikohti uuristama, jäime lootma sellele, et enam varinguid ei tule. Ei tulnudki, kuid öösel tõusis mõneks tunniks kõva tuul ning iilid raputasid telke, nagu tahaks neid lendu viia. Sirutasin käe sisetelgist välja ja hoidsin igaks-juhaks kaarte ristumiskohast kinni, et telk päris laperguseks ei muutuks.

Hommikuks oli tuul vaibunud ning võisime kuru teisest küljest järgmisesse orgu laskuda. Esialgu oli lumenõlv järsk ja jääne, allpool üha laugem. Ligi tund aega kõmpisime mööda kergelt kaldu lumist liustikupinda allapoole. Nagu selgus, ei paista ülevalt sugugi kõik teel olevad takistused kätte. Veidi enne orupõhja läks nõlv taas järsuks ja ka lumi ja jää olid sellelt kadunud. Sadakond meetrit tuli meil turnida

mööda oinapäid ja laveerida langevate lumevee ojade vahel. Reetlikult libises ühelt oinapealt jääprakku ka Raivo Õ kass, mille aga õnneks taas kätte saime. Ülejäänud teekond kulges üle lumiste Gorneri liustikuharude ja nõlvade taas ülespoole. Liustikupraod muutusid lõpuks juba nii tüütuks, et minu ainus mõte oli – saaks ainult nendest lõhedest kaugemale! Telgid püstitasime liustiku serva kaljuseina lähedale. Alles järgmisel hommikul, kui selgus, et me ei pääse uduse ilma ja tiheda lumesaju tõttu ilmselt niipeagi liikuma ja peame samas laagripaigas veetma veel ühe öö, hakkas mind häirima korraliku kõõgi suurune kivimürakas, mis asetses otse meie telgi kõrval. Kivi teravate servade järgi oli ilmne, et see on äsja seinast alla sadanud

...

Ülejärgmisel päeval asusime teele, hoolimata udust ja lõrtsisajust. Ajapuuduse tõttu oli ainus võimalus üritada tõusta Dufourile järgmisel päeval ja tuli saada tõusurajale võimalikult lähedale. Esialgu turnisime üle mõnekümnemeetrise murenenud kaljuharja, seejärel, aimates läbi udu laagripaigaks sobiva kaljunuki asukohta, võtsime suuna sellele. Liiga paremale ei tohtinud kalduda, kuna seal haigutasid sügavad ja ohtlikud praod, vasakule polnud ka soovitatav hoida, kuna äsja oli sealt üle sõitnud lumelaviin. Kui ilm veel udusemaks tõmbus, otsustasime usaldada kitse, kelle jäljed lumelt leidsime. Mööda neid jälgi liikudes jõudsimegi soovitud kaljunuki alla. Tõus soovitud laagripaika aga nõudis ronimisvarustust, nõlv

osutus liiga järsuks. Ei jäänud muud üle, kui tuli jääpuurid ja lisakõied kottidest välja võluda ning kasside esihammastel ülespoole turnida.

Olime jõudnud Dufouri tõusuraja lähedale 3300 m kõrgusele ja meil oli alt Monte Rosa hütist tulijate ees edumaa 500 meetrit vertikaalis. 4. augustil hommikupoole ööd hakkasid meie telkidest mööda voorima „jaaniussikesed“, tõusti otsmikulampide valgelt valdavalt kolme- ja neljakaupa. Ka kolm meie seltskonnast asusid tõusule: Raivo P, Heiki ja Jana. Mina jäin koos Raivo Õ-ga laagrisse varustust kuivatama. Alles siis, kui päike tõusis ja pilvitu päev koitis, saime vaadelda oma eelmise päeva tulekuteed üle

liustiku ja tõdeda, et hoolimata täielikust vahupilvest, milles liikusime, olime me leidnud ainuvõimaliku tee ja vältinud nii pragusid kui ka võimalikke varinguid.

Teisele poole üle orgude vaadates avanes tõeline miljonivaade, nimelt vaade Matterhornile.

Võtsime oma laagris päev läbi päikest ja vaatlesime mäge. Mäel liikuvad grupid paistsid pisi-pisikeste mustade täppidena. Kui meie seltskond tagasi saabus, selgus, et nad olid mäel liikunud uskumatu kiirusega, möödudes seitsmeteistkümnest

ronijast (sisuliselt kõigist neist „jaaniussikestest“, kes pimedas ülespoole rühkisid, kui meie alles hommikusööki sõime ja varustust kokku otsisime). Dufouri tipuhari oli tõeline võimlemisharjutus, sadade meetrite kaupa tuli kõõluda kitsal harjal, ronida üle või mööduda suurtest kivimürakatest sügaviku kohal rippudes.

Tipuõhtu oli imemõnus, sõime riisipajarooga, limpsisime Jägermeistrit ja imetlesime avanevaid miljonivaateid. Järgmisel hommikul laskusime mägionnist mööda, ületasime liustikud ning kõndisime mööda kitsast rada mäenõlval üles Gornergrati raudtee poole. Oli soe ja mõnus päev, šveitslased ja ka kõikvõimalike teiste rahvuste esindajad tulid meie gruppina vastu ja kõnetasid meid

sageli. Küllap pakkusime oma suurte kottidega neile harjumuspärasest veidi erinevat vaatepilti. Lääne-eurooplased elavad pigem ikka mägionnides, mitte ei kannu oma elamist seljas nagu teod ...

All tsivilisatsioonis kohtusime taas Urmase ja Anne-Ly'ga, kes olid Itaalia päikesest tumepruunid. Algas sõit tagasi kodu poole. Dresdeni lennuvälja taga kaerapõldude vahel praadisime täiskuu valgel kodust kaasa võetud sibulaid. Pean veelkord rõhutama, et pann on matkal ikka üks imetore asi ...

Velda Buldas

Lapsepõlvemaal

Käesoleva aasta aprillikuus avanes meil tänu soodsatele lennupiletitele võimalus USA kaguosas matkata. Sõita rendiautoga lapsepõlves loetud James Fenimore Cooperi indiaanijuttude, Tom Sawyeri ja kantrimuusika radadel ning paljudes rahvusparkides. Aja saime valida aprillikuusse, kui siin on juba soe kevad.

Sirvime lühidalt matkapäevikut:

11. aprill

Sõidame oma rendiautoga Memphise kesklinnas, tasume rahaautomaadis parkimise eest. Esimese linnaekskursiooni teeme trammiga, hind 1\$. Üks trammiliin liigub pikalt Mississipi jõe kaldapealsel pakkudes ilusaid vaateid. Meid ümbritsevad põhiliselt mustanahalised, kes on siin suures enamuses. Palju on ülekaalulisi inimesi, ka noori.

Unole meeldib eriti meie trammijuht: paarisaja kilone mustanahaline proua. Rämpstoit avaldab ilmselt oma mõju, eriti vaesemate inimeste hulgas! Jalutame Memphise kesklinnas Beale nimelisel peatänaval. Kõikjal näeme musitseerivaid inimesi ja bände.

Toome oma auto kesklinna parklast jõe äärde sadama lähistele. Siin on parkimine odavam. Ja ise läheme Mississipi jõe laevasõidule. Poolteist tundi kestev lõbusõit vanaaegset rataslaeva meenutaval alusel viib mitusada huvilist ümber lippude saarekese alla- ja vastuvoolu sildade alt läbi. Jõgi on juba siin keskjooksul majesteetlikult lai ja vaated linnale ilusad. Kõrvuti kulgevad vana ja uus sild avaldavad muljet oma suurusega.

Imetleme möödajuvaid linnavaateid ja kuulame giidi juttu:

Memphis on linn Tennessee osariigis Mississipi ääres, umbes 700 tuhande elanikuga. Sadam ja põllumajanduspiirkonna keskus. Siin on USA suurim puuvilla- ja karjaturg.

Linn on tihedalt seotud kahe väga erineva USA ikooniga: inimõiguste eest võitleja dr Martin Luther King jr ja laulja Elvis Presley. 20. sajandi algusest muutus Memphis muusika sünonüümiks. Memphis on rock 'n' roll'i, mis tekkis bluisist, sünnipaik.

Linn tähistab seda pärandit oma paljudes ööklubides, salongides ja tänavatel. Korraldatakse muusikafestivale. Tipphetked on: Elvise sünnipäeval 8. jaanuaril;

'Memphis mais', kui kuu vältel toimuvad kontserdid ja toidutegemised /barbecue/ vabas looduses; 'Elvise austamispäev' 16. augusti paiku; muusika- ja pärimusfestival Tööpäev /Labor Day/ nädalalõpul.

12. aprill

Sõidame Memphise eeslinna Gracelandi, kus asub Elvis Presley (1935-1977) majamuuseum. Pilet maksab 28 \$. Siin teeme mitmetunnise jalutuskäigu majades, kus on tema stuudio, eluruumid ja aed. Eksponeeritud on ka tema luksusauto ja isegi lennuk. Aias on ka tema, vanemate ja pereliikmete hauaplaadid. Külastajaid, keda on väga palju, veetakse väikeste bussidega. Valge popstaari majamuuseumi teenindajad on pea eranditult mustanahalised.

Pärastlõunat sõidame edasi Suure Suitsu /great smoky/ mägede suunas. Nime on see Apalatsi mäestikuga seotud indiaanlastelt. Tennessee osariigi Gatlinburgi linnas on palju humoorikaid skulptuurikesi ja putkasid, vanu luksusautosid. Lendavad sead on vaiade otsas. Samuti muud kodu- ja metsloomad. Muidugi ka suured pruunkaru topised ja skulptuurid. Vaatame ja ostame siinseid indiaanimaa suveniire.

Gatlinburg Cabins kontori seinalt leiame meie nimel pandud ümbriku. Ka üks firma töötaja on veel kohal. Vastavalt juhendile sõidame kümme minutit lookleval mägiteel puude vahel kõrgemale. Tõus asfaldil muutub päris järsuks, kuid Eve sõidab julgelt otse meie maja – Simple Pleasures – seina äärde. Uks avaneb ümbrikus oleva koodiga.

Maja on sümpaatne ja ilmselt aastaringiselt kasutusel. See asub suhteliselt eraldi ja on üks kõrgemalasuvalisest. Maja ümbritsevad peagi lehteminevad lehtpuud, mis on hetkel veel hiirekõrvus. Kogu info on kenasti väljas, ka päästeteenistuse number 911.

14. aprill

Vihmase ilma tõttu me ei kiirusta, vaid teeme oma majas rahulikult hommikusöögi. Seejärel sõidame Gatlinburgi linna kaudu mägedesse. Great Smoky Mountains rahvusparki külastuskeskus Sugarlandis pakub rahvusparki ajalugu seletavat näitust, muuseumi. Paremini tutvustab siinseid mägesid, põljasukaid indiaanlasi, misjonäre ja muud lühifilm. Saame teada, et see on üks USA enimkülastatavatest rahvusparkidest.

Uduse ilma tõttu näeme vähe mägede ilu ja kõnnime vähe. Sõidame põhiliselt oma rendiautoga. Näeme veematkajate seiklust mägijõe astangul ja keerutame aina kõrgemale tihedalt puudega kaetud mägedes. Ilusamates kohtades vaateplatvormidel teeme peatusi.

Paari tunniga jõuame autoga rahvusparki kitsal lookleval asfaltteel kõrgele kurule. Meie altimeeter näitab kõrgust 1590 meetrit, tegelikult on 1538 m kõrgune NewFoundi kuru, mis toob meid Põhja-Carolina osariiki. Paari tunni pärast siseneme teisel pool mäeahelikku olevasse Cherokee linna. Siin on palju vaadata indiaanlaste kultuuriobjekte. Kentucky Chickeni restoranis sööme lõunaks kanapraadi. Portsud on suured ja päris vastuvõetava hinnaga.

Seejärel sõidame autoga üle Apalatside aheliku tagasi Tennessee osariiki. Tee äärest korjame oma kodukamina jaoks kuivi puid. Autokuru ümbruses muutub udu väga tihedaks. Jätkame ettevaatlikult sõitu.... ja saame õnnelikult mäeahelikust üle.

ja Gatlinburgi linna kaudu oma rendimajja tagasi.

Vaaritame õhtusöögi ja proovime oma maja väliterrassi mullivanni. Vesi on meeldivalt soe ja mõnus kõigile. Selleks on vastav elektriline soojendusüsteem. Tundub et see võib olla eriti mõnus külmal aastaajal. Näiteks suusatajatele. Siia rendimajadesse kutsub reklaam ka noori inimesi oma pulmi pidama.

Meil on mõnus istuda kaminatule paistel ja mullivanni järgselt lõõgastuda. Veidi puid leiame ka oma maja all ja ümbruses... ja nii saamegi mõnusa õhtu.

16. aprill

Täna tutvume USA kantrimuusika pealinnaga. Nashville on Tennessee osariigi pealinn aastast 1843 ja asub Cumberlandi jõe kaldal keskplatool. Nashville on ka rahanduskeskus, kus elab 507000 elanikku. Linna muusikaline ajalugu algas 1927. aastal, Barn Dance /küünitantsu/ šouga. Linn on Vanderbilt University ülikooli kodu.

Kesklinnas on uus kuulsuste Country Music Hall. Mäe tipus on esinduslik Riigi Kapitolium - ajalooline renoveeriud Ryman Auditorium 5. avenüül. Samuti maaliline jõekallas rekonstrueeritud kindlusega. Music Row – Nashville heliplaaditööstuse süda – asub 15 miili lääne suunas.

.....
Nashville linna Best Westerni hotellis sööme hommikusöögi, mis on hotelli hinna sees.

Seejärel läheme kuulsat ooperimaja – Grand Ole Opry – kompleksi otsima. See asub kümnekond miili linnast idasuunas väljas: Music Valley drive / Opryland.

Otsime üsna kompleksi lähedal ligi tund aega, GPS-i järgi peaks nagu kohal olema.... aga tegelikult nagu pole midagi näha! Kompleksi kuulub ooperimaja,

muuseum. Samuti Opry Mills'i suur kaupluste kompleks, mille sadade meetrite pikkustest kaubatanavatest jõuame paar läbi käia. Pakutakse kõikvõimalikke teenusi, ka massaaži.

Kõrval asub suur akvaarium eksootiliste veeloomadega. Jääb mulje nagu oleksid-ujuksid ise veealuses maailmas.

Sõidame tagasi Nashville linna, pargime auto ja jalutame jalgsi südalinnas, Broadway ümbruses. Vaatame ja kuulame paljude söögi- ja joogikohtade esinejaid. Ühes baaris tantsivad poolpaljad naised juba pealelõunasel ajal otse leti peal! Wild Hourse'i Saloon'is istume ja joome kohalikku õlut ning sööme kanakoibi ja salatit. Naudime mõnusat rahvamuusikat. Tagasiteel külastame kuulsa kitarrivabriku kauplust. Siin on palju kalleid kitarre, mida Uno veidi proovib. Vabriku muuseum on täna suletud ... ja hind piisavalt kallis.

17. aprill

Lennu ajal jälgime pikalt allolevat Florida soist maastikku. Näha on tõesti põhiliselt sood.... ja ilmselt on neis palju alligaatoreid. Alles enne lennuvälja hakkavad paistma elamud... koos ookeaniranna, palmide ja väikeste ujulatega majade ümbruses. Ajavahe on +1 tund.

Lennujaamast sõidame Miami Beach / linna. Siinse tellitud kortermajutuses korteri leidmisega on probleem. Nimelt ei leia me oma tellitud korteri /7128 Indian Creek drive, Miami Beach/ ees lubatud võtmeid. Helistame paar korda ja kogeme, et siinsed hispaaniakeelsed teenindajad ei oska inglise keelt, eriti telefonis.

Peale pooltunnist otsingut avastame ise, et meie õige korter on hoopis hoovimajas. Number on sama, aga lihtsalt B-täht tuleb ette! Ja võtmed on tõesti ukse ees! Auto parkimisega oma maja ukse ees probleemi pole.

Õhtusöögi teeme ühes oma korteri köökidest. Külmik ja vajalikud toidunõud on siin olemas. Õhtul aitame saksa vanapaari nende kortermajutuse leidmisel. Nendel on samuti probleeme selle leidmisega ja mobiili ka pole.

18. aprill

Kl 9.30 alustame pikka sõitu üle saarte USA lõunapooseimasse punkti. Kohale Key Westi jõuame alles 14.20. Palju on iluvaateid saartele, ookeanile ja saari ühendavatele sildadele. Mõlemal pool teed on ookean / meri. Paaril korral kasutame tolliteid, kus paaris punktis tuleb maksta.

USA lõunapoolseimas punktis—Key Westi linnas – pildistame – filmime vastavate kirjadega triibulise betoonposti juures, hangime Trumani avenüül infopunktist kaardi. Käime samal avenüül kirjanik Hemingway majamuuseumis ja majakamuuseumis. Ookeanirannas vaatame suuri kruisilaevu. Kuubani on siit ainult 90 miili. Palmide all on palju villasid. Sööme-joome veidi ja imetleme Hemingway lemmikbaari laes lehivate lippude seas ka Eesti oma. Jah tõesti – igas sadamas on vähemalt üks eestlane.... nagu tundub kirjanik väitis!

Samuti käime president H. Trumani väikese Valge maja juures ja Aleksander jõuab isegi piraadimuuseumi tornist linnavaateid jäädvustada.

Peale lõunat sõidame mitusada kilomeetrit tagasi oma koju Miami rannas. Vahelduse mõttes kasutame nüüd rohkem tavalisi teid. Ega rahas oluliselt ei võida, kuid näeme uusi vaateid. GPS toob meid lõpmatus tänavate rägastikus õnnelikult kohale.

Kodus täiendame oma toiduvarusid lähedases supermarketis. Ja peagi on tublidel naistel õhtusöök valmis.

19. aprill

Peale hommikusööki kodus istume jälle autosse, et alustada jällegi pikka sõitu. Seekord mööda Florida poolsaart. Esimene osa teest on peaaegu sama, mis eile. Ühes tollitee punktis soovitab GPS-seade 'TomTom' mööda sõita. Nii teemegi... kuid pärast matka tuleb meile koju trahviarve!

Esimese peatuse teeme Everglades rahvuspargi alligaatori farmis. See olevat Lõuna-Florida vanim alligaatorite farm. Pilet maksab 21 \$. Teeme iseseisvalt tunnise ringkäigu alligaatorite ja krokodillide vahel. Saame teada, et need on täiesti erinevad loomad... seljamustri ja hammaste järgi. Maakeral olevat kokku 23 krokodilli liiki ja ainult 2 alligaatori liiki.

Kindlatel aegadel saab siin vaadata alligaatorite ja madude šoud. Kaasaantud skeemil soovitatakse ka alligaatorite toitmist vaadata. Viimasel šoul nägime küll ainult 2 madu ja üht püütonit. Veidi vähe võitu... ja ühel seoti veel suu kinni, et külastajad teda ohutult katsuda saaks.

Pileti hinna sees on kõige põnevamaks osaks sõit 20kohalise lamedapõhjalise hõljukiga alligaatorite soos. Enne sõitu hoiatatakse märjaks saamise võimaluse eest. Mõirgav lennukimootor tõstab hõljuki kohati õhku ja võimaldab järske kannapöördeid... nii et vesi lendab. Kaldal ja hõljuki ümber näeb palju alligaatoreid. Veekraavi olemasolu pole tingimata vajalik: hõljuk tõuseb mõirates õhku ja sõidab ka raba kohal! Kahju, et sõit kestab ainult 20 minutit.

Edasi sõidame oma autoga umbes 60 km teise rahvusparki. Sisenemise maks on 10 \$. Saame Lõuna-Florida rahvusparkide ja reservaatide kaardi. Rahvuspargi väravast jätkuvad asfalttee ääres ligi tunni vältel võsastunud mets, soo ja raba. Sõites

peamisel asfaltteel loeme viitadelt: Coe külastuskeskus, Kuninga palmide külastuskeskus, Pineland (männimaa), Mahogany hammock (raba hälvikuala?), Lääne järv jt.

Peatume Flamingo külastuskeskuses Florida lahe kaldal. Teisel pool lahte peab olema üle saarte kulgev autotee Key West'i, kus meiegi eile käisime. Külastuskeskuses on ööbimiseks hotellid, kämpingumajad, teenindusmajad, söögikohad ja telkimis- ning pikniku kohad (ette valmistatud laudade, pinkide ja grillimisalustega). Parklates on palju autosid. Paljude taga on veesõidukeid (kanuud, paadid). Vist ka purjekad. Teeme väikese jalutuskäigu ja saame I-punktist infolehe matkaradade kohta. Jälgime, kuidas üks kull rahulikult puu otsas oma saaki sööb. Meie liikumine puu all teda ei häiri.

Infolehe ja soovitusel järgi sõidame autoga umbes 5 km Karu järve teel /Bear like road/ matkaraja algusesse. Auto jätame parklasse. Vasakul pool peale autotõkendit algabki Karu järve matkarada, mis kulgeb üsna sirgjoonelisel tiheda lehtmetsa all. Paremalt kõrval lookleb kraav veesõidukite jaoks.

Karu järve matkaada on kena, põhiliselt katavad puud ka ülesvaate. Hea on et keskpäevane päike ei tee meile liiga! Siin kasvab manglipuu / mangrove ja muud lehtpuud. Neid olevat siin üle 50 liigi. All varjulisel maapinnal on palju lilli. Ronitaimed loovad tõsise džungli mulje. Kuid sääski ja moskiitoseid ikka leidub! Ilmselt vähem kui teistel siinsetel matkaradadel, vähemalt nii kinnitati I-punktis. Kuid murtud oksake aitab neid peletada!

Matkarada kulgeb üsna sirgjoonelisel, raja kõrval on palju kõdunevaid mahalangenud puid, põõsaid ja päris tihe võsa. See olevat vana 1922. aastal ehitatud asundustalu kanal ja nüüd sobiv metsalindude vaatlemiseks. Laulavad nad üsna valjult, ainult näha on neid raske.

Tugeval rajal liikumine kuumas kliimas sunnib sageli kaasavõetud veepudelid jooma. Peale järjekordset pööret toob rada meid umbes tunniga küllalt suure Karu järveni. Üks ots peaks olema 1,6 miili. Järve vesi on soolane. See viitab ühendusele teiste järvede ja merelahtedega. Kas siin võib ujuda? Kas on alligaatoreid? Igaks juhuks ei proovi.

Kõnnime tuldud teed tagasi (sääskede peletamiseks on parem joosta-sörkida) autoni ning sõidame mõnisada km läbi soise Florida poolsaare tuldud teed mööda tagasi ööbimiskohta. Sõidu ajal tegeleme autos olevate moskiitode ja sääskede hävitamisega. Ja edukalt. Ning ega nende hammustused polnud sugugi hullemad kui Eesti sääskede omad.

Veel on ees Miami rannas Atlandi okeani mõnud ja 4 päeva New Yorgis, sh Eesti Maja külastus.

II r/a matkal läbis meie 6-liikmeline grupp ligi 3000 kilomeetrit autoga ja 30 kilomeetrit jalgsi. Gruppi kuulusid Sirje Uustalu, Eve Generalov, Meeta Karmanov, Aleksander Västriik, Uno Kaupmees ja allakirjutanu. Matkast valmis ka videofilm.

Ülo Kangur

Kreeta mägedes

10. aprillil sõitsid Ain ja Kai täiendama omi oskusi vöõrale maale – Kreeta saarele, kus meie mõistes mägesid rohkem kui üks. Täpsemalt on Kreeta saarel, mis kuulub Kreeka alla, kokku kolm mägist ala: Lefka Ori (rahvasuus Valged mäed), Psiloritise mäed ja Dikti mäed.

Võtsime endile sihikule neist kaks: Psiloritise mõned tipud koos Nida platooga ja Dikti koos Lassithi platooga. Turnisime mäekülgedel ja tippudes – pilvedest allpool, vahel tundus, et pilvede keskel ja vahel hoopis, et juba pealpool pilvi! Saadud adrenaliinikogus ning emotsioonid ületavad igasuguseid piire!

Seljaketid pakitud, päikese-tõus vaadatud ... hing ihkamas Kreeta kõrgeima tipu vallutamist. Stimios Stavros (2456 m) – Psiloritise mäestik!

Auto võetud kurvid toovad meid aina lähemale Psiloritise jalamile. Jalamilt leiame oma suureks üllatuseks tõeliselt kiheleva külakese. Majad/onnid on ehitatud väga lihtsalt, kivi kivi peale ja ei mingit segu, mörti või muud kive siduvat ainet! Ümber

majakeste aga liiguvad (loe magavad/seisavad otse teel, ega mõtlegi eest ära minna) kitsed ja mägilambad.

Veel viimased „kreeka viipekeeles” arupärimised, kust on kõige parem tõusta tippu ja lähebki lahti! Tõus tundub lauge, orust orru, veel mõned väikesed ja kerged tõusud (muuseas kohalik onu ütles ka „very easily, only 2 hours, very easily” ning kivist majake Timiose tipust juba paistabki. Vastutulev üksik inglise keelt kõnelev, tipu juba vallutanu kommentaar: „about half hours and fucking many people” annavad innustust ja jõudu juurde. Ja ongi TIPP!!!

Tipus on väike kividest laotud majake ja kaev tõeliselt külma veega – prr! – Appi kui külm!

Lausa nii külm, et kui peseme käsi ja nägu, hakkab näpuotstes ikka täiesti täiesti külm – nii nagu Eestis talvel pakasega!

Majakeses sees on üks pool majast mõeldud usklikele, kes saavad süüdata küünla ning lugeda palve. Teine pool on aga mõeldud neile, kes on tippu tõusmisega jäänud hilja peale, võib öelda, et nn. tiputuristidele. Maapinnale on laotatud kile, kile peal on rullis magamismatt ning kivinuka otsas ripub fliistekk. Seinorvas küünlad, veepudel ja välgumihkel – olemas on kõik, et ööbida Kreeta kõrgeimas tipus!

Meie õnneks on TIPP ilma „fucking many people’ ta ”, ainult meie päralt!

Ain Polma

Dolomiidid — suurepärane koht õppida armastama

Oleme inimesi mägedesse viinud juba ligi 10 aastat. Arvamus, et mägedesse minekuks on vaja aega- ja vaevanõudvat väljaõpet ning erilist ja kallist varustust, ei pea päriselt paika. Piirkondi, kus matkata, on palju ja erinevaid. Algajate jaoks peab valima sellised, mis on varem mägedes mittekäinutele jõukohased nii füüsiliselt kui ka tehniliselt lihtsamad. Kaasas peab olema kogenud grupijuht, kes oskab nõu anda nii selga- kui jalgapandavate ja kaasavõetavate asjade osas.

Üheks selliseks piirkonnaks, kus alustada ning õpetada inimestele armastust matkamise ja mägede vastu, on Põhja-Itaalias asuvad Dolomiidid, mis on kuni 3500 m kõrgune mäestikuala Kirde-Itaalias Alpide lõunaosa lubjakivivööndis. Need on tekkinud triiase ajastul merepõhja ladestunud mineraliseerunud korallidest ning kerkisid üles Euroopa ja Aafrika mannerlava kokkupõrkes 60 miljonit aastat tagasi. Siinsete heledate kaljude kallal on enim vaeva näinud jää, päike ja vihm. Üldiselt on Dolomiidid üsna kuivad ja kaljused (kaljuseinad on sageli vertikaalsed).

Grupp on kohanemismatkal Tondil

See on suurepärane piirkond kergema ja keskmise raskusega mägi-retkede ja lihtsalt jalutuskäikude jaoks, pakkudes nii kauneid vaateid maalilistele mägedele-orgudele-järvedele, kui ka soovi korral korralikku kaljuronimist peaaegu püstloodsetel kaljuseintel. Tegu on üsnagi „kultuuristatud” mäestikuga, kus on rikkalikult turistlikku infrastruktuuri (head juurdepääsuteed, hotellid, kámpingud, tõstukid, hea info- ja kaardimaterjal).

Lõppenud hooaja üks suuremaid ettevõtmisi olidki Dolomiidi mäed, täpsemalt öeldes Cortina d'Ampezzo ümbrus. Ümberringi asuvad mäed pakuvad võimalusi nii pühapäevamatkajale kui ka suuremat pingutust ja eneseületamist ootavale matkajale.

Suurim kõrgus, kuhu võib aklimatiseerumata minna, on 3250 m. Esimesel päeval tegime tavaliselt aklimatiseerumismatka 2300 m kõrgusel linna kohal kõrguvatel mägedel. See on väga oluline, väljaselgitamaks inimeste kohanemist kõrgustevahega, millest tingituna võib hakata pea ringi käima või enesetunne halveneda.

Väike puhkus. Taamal Tre Cime

Pärast aklimatiseerumismatka Tondi mäel läksime päevasele matkale Tre Cime (Kolm tippu/kaljunoski) ümbrusesse. Tre Cime on tõenäoliselt üks tuntumaid mäestikugruppe ja seda eelkõige just oma kaugele äratuntava kuju tõttu. Matkarada pakkus suurepäraseid loodusvaated, ületasime mitmeid alpiasu ning lõunaks jõudsimel mägikohvikusse, mida leidub Dolomiitides vaata et iga mäe otsas. Pärast lõunapausi hakkasime laskuma, mille algus oli kindlasti pisut ekstreemne pühapäevamatkaja jaoks, kuid tugevamate ja julgemate toel said ka pisut aremad sellega hakkama. Grupivaim eelkõige! Grupis polnud eest äratormata tahtjaid ega ka mahajääjaid, kuna reeglid olid varasemalt kokkulepitud, tempo kõigile sobiv ning koos on alati lõbusam ja ka lihtsam raskematest hetkedest üle saada.

Kolmandal päeval võtsime suuna Cristallole. Imeilus nimi! Mäe alla jõudmiseks oli kolm võimalust: kas sõita tõstukiga naabermäeahelikule ja Cristallo alla jõudmiseks laskuda vaid 300 m, mis on lihtne või tõusta linnast jalgsi 500 m või hoopis lasta end bussil tõstukijaama viia. Grupp jagunes oma jõuvarude hindamise järel kolmeks. Tõstukijaamast sõitsime üheskoos 3000 m kõrgusele Cristallo mäekurule. Selleks kasutasime nii tooltõstukeid ja kui ka omapäraseid tünne, kuhu mahtus kaks inimest. Tünnidesse pidi hoo pealt hüppama ning vajadusel andis jaamatöötaja kiirendava müksu. Kui ülessejõudes väljumisel piisavalt kiire polnud, tõmbas jaamatöötaja sõitjad tünnist lihtsalt välja. Vajadusel pannakse kõik tõstukid muidugi seisma. Ülesjõudnuile avanes imeline vaade! Ühel pool, nii kaugele kui silm ulatub, kõrged mäed, teisel pool suur org. Sõbralikud ja julged mustad varesesuurused linnud tulid käe pealt palukesi sööma. Suuremate elamuste otsijad panid oma kõied ja karabiinid valmis ning läksid kaljudele väikesele ringile, puhkajad võtsid joogid ja söögid ning naudivad vaadet. Ja siis... Järsku kerkis

Cristallo kohale äikesepilv. Sadas tugevat vihma, tõstukijaamast kadus vool, tõstukid jäid seisma, kaljudele läinud ronijad kutsuti tagasi. Peagi hakkas tööle varugeneraator ning tunnidesse jäänud inimesed toodi üles ära. Äikesepilv valitses mäe üle umbes poolteist tundi. Pärast äikest ja vihma tulid päike ja vikerkaar. Looduse vaatemängu järel suundusid ronijad kaljudele tagasi ning naasid õhtuks. Teised sõitsid vahejaama ning piki jõesängi kulgeval matkarajal laskuti linna kämpingusse.

Viimasel päeval oli meie siht Tofana mäetipp. Võis jääda päevitama vaheplatvormile või tõusta päris tippu. Siin võis isegi tunda, kuidas pea pisut pööratab. Mõne aja möödudes oli kõik jälle korras. Tofanal on alati ka lund, mis on tõeliseks elamuseks neile, kes pole varem suvel lund näinud.

Varasematel aastatel oleme käinud ka Dolomiitide kõrgeimal tipul Marmoladal (3343 m). Põhjaküljel katab teda võrdlemisi lausk liustik, ainuke suur liustik Dolomiitides (Marmolada liustik). Marmoladat kutsutakse ka Dolomiitide kuningannaks (Dolomiitide kuningana on tuntud 3263 m kõrgune Antelao, mille tipp on järsk, kaljune ja teravatipuline. See mägi põhjustab sageli draamatilisi varinguid lähedalasuvatesse orgudesse.)

On veel üks põhjus, miks inimesed Dolomiite armastavad. Dolomiitides leiab suveõhtuti aset üks huvitav ja unikaalne efekt, mis on eriti vaadeldav just Cortina d'Ampezzo ümbruses. Ladiinid kutsusid seda *Enrosadira*. Suveõhtutel, kui õhk on erakordselt selge ja päike loojub läände, siis hakkavad mägede tipud elama. Ladiinidel on ka legend, mis seotud armastuse ja vihkamisega, ning millega seletatakse seda imepärast nähtust. Kui legendi on võimalik ka raamatuist lugeda, siis *Enrosadira* nägemiseks tasub kindlasti ise Dolomiitidesse minna.

Õöbime linnakämpingus telkides ja teeme igal õhtul ning hommikul ühise söögi. Õhtuti räägime päevasündmustest ja läbielamistest.

Seda kõike ja palju rohkem pakuvadki Dolomiidi mäed, mis pakuvad võimalusi väikestest põnnidest kuni pensionärideni, kaljuronijatele ja kõigile teistele.

Küllil Turja

Süstamatk Võhandul ja Pühajõel

30. aprilli õhtul asus Tallinnast Lõuna–Eesti poole teele 10 inimest, kes kavatsesid aasta parima luualennuperioodi veeta hoopis süstadel. Plaanis oli alustada Sulbilt, sõita mööda Pühajõge (mõnel kaardil ka Võhandu jõgi) Vagula järveni, seejärel üle järve ja Võhandu jõge mööda edasi, läbi Eesti ilusaimate karestike kuni Leevakuni. Aega selleks matkaks oli 2 täispäeva ja kolmanda päeva esimene pool. Sõiduvahenditeks olid kuus süsta: 4 kahest ja 2 ühest.

Pühajõgi osutus oodatust ebasõbralikumaks. Esimesed kolm kilomeetrit oli keegi hea inimene reisinud jõel koos mootorsaaga, kuid peale kolmandat kilomeetrit algasid võimlemisharjutused vahendiga (st süstaga): limbo tüvede ja okste alt; süst tüvede alt, ise üle; ise koos süstaga üle tüvede; koos süstaga kaldalt; raginal läbi okste jne. Jõgi röövis meie grupilt kahed prillid ja ühe mütsi ning sinna jäi ka suur

osa meie jõuvarudest, kahel paatkonnal õnnestus Osula lähistel joast alla sõites ka ümber minna.

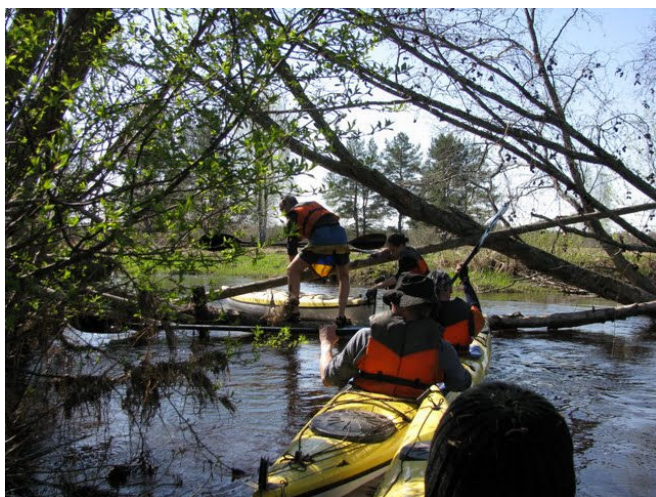

Õhtuks olime suutnud läbida vaid 16 kilomeetrit ning see tähendas, et olime oma plaanist kõvasti maha jäänud. Optimistlik plaan nägi ette, et jõuame Vagula järvest üle, Võru lähedale. Tegelikult jäime mudastena ja nõrdinutena laagrisse Sõmerpalu juurde.

Järgmisel hommikul laotasime oma hilbud kuuseokstele ja mätastele kuivama ning paari tunni pärast olime valmis taas teele asuma. Ilm oli imeilus ning optimism hakkas tagasi tulema. Esialgu jätkus rännak taas eelmise päeva stiilis. Kui lagendikele jõudsime, ei julgenud kohe rõõmustada, pigem tekkis kahtlus, et lage maa tähendab, et kõik puud on jõkke langenud. Õnneks see siiski nii ei olnud ja lõunasöögi

sõime Võru külje all.

Pealelõunal sõitsime mööda laia ja peaaegu sirget jõge, mis peagi üsna igavaks muutus. Nii mõnedki hakkasid taga igatsema eelmise päeva õudusi ja limbotasid iga võimaliku oksa ja põõsa juures. Õhtuks jõudsime juba tunduvalt ilusamatesse paikadesse, jõgi vulises punakate liivakiviseinte vahel. Ööbima jäime Koolma (või Leevi?) puhkekohta, päevaga olime läbinud 31,3 kilomeetrit.

Kolmandal hommikul asusime toimetama varem, et oma plaanitud lõpp-punkti jõuda. Selle päeva teekond oli kõige põnevam, kuna läbida tuli karestikuline lõik. Üllataval kombel ei õnnestunud seal mitte ühelgi süstal umber minna, kuigi võimalusi oli ohtralt. Kahjuks oli kella poole kaheks selge, et päris planeeritud lõpp-punkti me ei jõua, viis kilomeetrit jääb Leevakust puudu. Tellisime endale “päästemeeskonna” kella kolmeks vastu Võuküla silla juurde. Päevateekonnaks kujunes 25,5 km. Niisiis, seekord võitis jõgi ja seis on 1:0 jõe kasuks. Ehk õnnestub mõnel teisel korral seis viigistada!

Matkal osalesid: Ain Polma, Antti Loks, Raivo Plumer, Merike Kivistik, Mart Kivistik, Lennart Kivistik, Tambet Masik, Ranno Maripuu, Tõnu Maripuu ja Velda Buldas.

Velda Buldas

Kvalifitseeritud matkatreenerid

22. oktoobri seisuga on välja antud 91 kehtivat matkatreeneri tunnistust.

Treenerite jagunemine maakonniti:

	Tase I	Tase II	Tase III	Tase IV	Kokku
Harjumaa (v.a. Tallinn)	8		2		10
Hiiumaa	2				2
Ida-Virumaa	2	1			2
Jõgevamaa	1				1
Läänemaa		1			1
Lääne-Virumaa	1	1			2
Põlvamaa	10	3	1		14
Pärnumaa	1				1
Raplamaa	3	2	2		7
Saaremaa		2			2
Tallinn	19	9	3	1	32
Tartumaa	7	1	3		11
Valgamaa		1			1
Viljandimaa	3				3
Võrumaa	1				1
Kokku:	58	21	11	1	91

Treenerite jagunemine spetsialiseerumise järgi:

	Tase I	Tase II	Tase III	Tase IV	Kokku
Matka	30		5	1	36
Alpinismi	11	3	3		17
Jalgrattamatka	2	5	1		8
Jalgsimatka	5	9			14
Mägimatka	9		2		11
Veematka	1	4			5
Kokku:	58	21	11	1	91

Kutset taotleb 5 matkatreenerit, kahel matkatreeneril on kutse aegunud 2009. aastal, ühel matkatreeneril aegub kutse veel selle aasta jooksul. 52 matkatreeneril aegub kutse järgmise aasta maikuus.

Pärast eelmise aasta 01. novembrit antud matkatreenerite tunnistused:

Nimi	Kutse	Tunnistus	Kehtib kuni	Maakond
Jevgeni Dernovoi	Mägimatkatreener I	037662	22.11.2012	Ida-Virumaa
Andre Kaur	Jalgsimatkatreener I	037664	22.11.2012	Tartumaa
Heiki Koppelmann	Mägimatkatreener I	037669	22.11.2012	Harjumaa
Helen Korju	Mägimatkatreener I	037663	22.11.2012	Harjumaa
Kadri-Mai Kuldklipp	Mägimatkatreener I	037668	22.11.2012	Harjumaa
Inna Lepik	Jalgsimatkatreener I	037660	22.11.2012	Hiiumaa
Airi Lokk	Jalgrattamatkatreener I	037671	22.11.2012	Võrumaa
Siiri Mere	Jalgsimatkatreener I	037667	22.11.2012	Harjumaa
Silver Oja	Veematkatreener I	037666	22.11.2012	Tartumaa
Rein Post	Mägimatkatreener I	037670	22.11.2012	Harjumaa
Martin Roostar	Mägimatkatreener I	037665	22.11.2012	Tartumaa
Kersti Rüütelmaa	Matkatreener I	037913	22.11.2012	Hiiumaa
Guido Leibur	Matkatreener IV	038243	16.01.2013	Harjumaa
Kaido Parbus	Mägimatkatreener I	040574	9.05.2013	Harjumaa
Liivi Plumer	Mägimatkatreener I	040576	9.05.2013	Harjumaa
Alexey Sirotkin	Mägimatkatreener I	040573	9.05.2013	Harjumaa
Urmas Veersalu	Jalgsimatkatreener I	040575	9.05.2013	Harjumaa

Ülevaate koostas Eesti treenerite registri põhjal Jüri Kõiv

Täna 20 aastat tagasi

XXII kaugmatkajuhtide kokkutulek toimus 24.-26. novembril 1989. aastal Narvas. Vanast ajaloolisest Narvast, mida mäletasin mina ja veel mitmed teised matkamehed, ei olnud esimesest Eesti ajast peale Raekoja, Ordulinnuse ja Aleksandri kiriku praktiliselt mitte midagi säilinud. Raekoja suures saalis toimusidki kokkutuleku koosolekud. Uhke küll, aga natuke jahedavõitu oli.

Matkajuhid ja matkaklubide esindajad kogunesid, nagu siis tavaks oli, reede õhtuks, et pidada töökoosolekuid matkaliigiti. Need toimusid pärast õhtusööki Peetri platsi äärses hotellis, kus oli ka meie peavari.

Laupäeval plenaaristungil Raekojas saadi ülevaade lõppeva matka-aasta plussidest ja miinustest. Vabariikliku MKK esimees Peeter Pungar informeeris osavõtjaid üleliidulisest turismi-kartograafilisest nõupidamisest. Temalt oli ka ettekanne „Matkajuht täna ja homme“. Matkamisest Narvas rääkis klubi esimees Lev Migdalski.

Matka-aasta kokkuvõttes märgiti, et viimastel aegadel on suurt populaarsust võitnud velomatkad. Süsta- ja jalgrattamatkad (mõlemal alal üle 80 grupi ja osavõtjaid vastavalt kuussada ja seitsesada) olid jalgsi- ja auto-motomatkade järel 3.-4. kohal. Üldse sooritati sel aastal 640 kategooriamatka 5183 osavõtjaga. Loe ja imesta!

Sellest, kuidas lahendada jalgrattamatkamise päevaprobleeme, analüüsis värske meistersportlane (1987) Elmar Rüstern. Siinkohal märgin, et 1989. aasta, XXII kokkutuleku aastal, kinnitati meistersportlase nimetus kümnele meie matkajale, nende seas ka tänaseni meie hulgas tegutsevale Ülo Kangurile.

Laupäeva õhtul nautisime Narva kindluse lossi saalis ajaloolist teatrietendust. Pühapäeva hommikul toimus kahetunnine linnaekskursioon.

Muidugi kuulati kokkuvõtteid aasta huvitavamatest matkadest. Eeli Tiigimägi rääkis jalgsimatkast Kuriili saarestikus, Mati Türk suusaretkest Jakuutias. Veematkajad seiklesid Ivar Järvingu ja Tiit Plakiga Džungaaria Alataus. Tõivo Sarmeti juhtimisel tõusti Han-Tengrile, mis oli ka aluseks, et ta valiti suure ülekaaluga aasta populaarseimaks matkajaks. Et ajad olid muutumas, näitas see, et Enn Saik'il oli võimalik teha automatk Norras.

Kokkutulek õnnestus ja oli huvitav ning keegi ei märganudki seda, et osavõtjaid oli esmakordselt alla saja – 90 matkajuhti.

Aasta ajalooliseks sündmuseks oli 1. aprillil Eesti Matkaliidu loomine, asutajaliikmeteks Harju, Pärnu, Saaremaa, Tallinna ja Võru klubid. Eesti Matkaföderatsioon lõpetas oma tegevuse. 9. detsembril tulid Matkamajas kokku 15 matkaklubi esindajad volikogu I istungile. Võeti vastu EML programm, esimeheks valiti mägitatkaaja Voldemar Promet. Kahe nädala pärast saame tähistada EML kahekümnendat tööaastapäeva.

Raimond Tamming

Matkajuhtide 41. kokkutulekust osavõtjate nimekiri

	Osavõtja	Klubi, firma		Osavõtja	Klubi, firma
1	Mae Alviste	Harju MK	32	Argo Mere	MATKaSPORT OÜ
2	Marju Biedermann	Tallinna MK	33	Siiri Mere	MATKaSPORT OÜ
3	Arne Biedermann	Tallinna MK	34	Tarmo Mere	MATKaSPORT OÜ
4	Kersti Ehala		35	Mariana Mutso	MATKaSPORT OÜ
5	Teve Floren		36	Rutt Mäeots	Tallinna MK
6	Regina Herodes	Reimann Retked OÜ	37	Triin Märtson	Harju MK
7	Ivar Hütt	Reimann Retked OÜ	38	Silja Möllits	
8	Ksenia Jemeljanova	Reimann Retked OÜ	39	Arvo Mürsepp	FIRN
9	Andra Jõgi	Saaremaa MK	40	Aivo Nadel	
10	Are Kaasik		41	Piia Narusberg	Harju MK
11	Enn Kaljula	Põlva MK	42	Endla Pesti	
12	Merle Kaljurand	Saaremaa MK	43	Raivo Plumer	Mägi EK
13	Eda Kallast	MATKaSPORT OÜ	44	Rein Post	Seiklusring OÜ
14	Valdo Kangur	Seiklusring OÜ	45	Tõnis Puss	Harju MK
15	Ülo Kangur	Harju MK	46	Katrin Pärnpuu	Saaremaa MK
16	Sixten Kerge	Reimann Retked OÜ	47	Pavel Rambak	Tallinna MK
17	Rasmus Kerge	Reimann Retked OÜ	48	Margus Reimann	Reimann Retked OÜ
18	Indrek Kermon	Reimann Retked OÜ	49	Mart Reimann	Reimann Retked OÜ
19	Jaan Kiviall	Tallinna MK	50	Tõivo Sarmet	Mägi EK
20	Raido Kukk		51	Siiri Sirge	MATKaSPORT OÜ
21	Aleksei Kuznetsov	Seitse Tuult MK	52	Alex Sirotkin	Seitse Tuult MK
22	Jüri Kõiv	Harju MK	53	Haimar Sökk	
23	Guido Leibur		54	Alar Süda	Alutaguse MK
24	Katri-Liis Lepik	Reimann Retked OÜ	55	Heili Zilmer	
25	Urmas Lindmäe	Saaremaa MK	56	Raimond Tamming	
26	Aigar Lipping		57	Ennike Teppand	Harju MK
27	Eerik Lossmann	Tallinna MK	58	Christelle Tohva	Matkajuht OÜ
28	Lembit Luha	Alutaguse MK	59	Levo Tohva	Matkajuht OÜ
29	Urve Madar	Tallinna MK	60	Küllli Turja	Saaremaa MK
30	Meelis Maidla	Põlva MK	61	Evi Valdre	Tallinna MK
			62	Ivar Vilde	Harju MK

Matkajate ja matkategelaste juubeleid ja tähtpäevi 2010. aastal

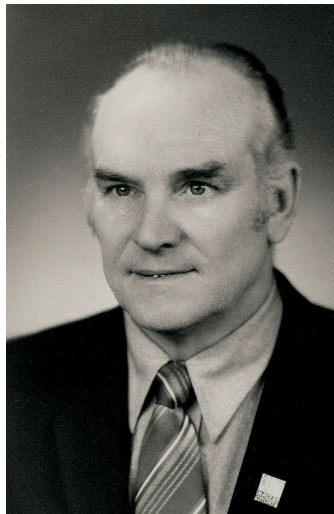
Jaanuar			Juuli		
Ilmar Laherand	80	01. 01. 1930	Karl Luht	87	01. 07. 1923
Harald Koobas	84	10. 01. 1926	Mai Palo	70	04. 07. 1940
Anne Pukari	50	27. 01. 1960	Artur Koppel	89	06. 07. 1921
Tiina Mäe	60	28. 01. 1950	Harri Treial	80	07. 07. 1930
Veebruar			Jaan Laidmets	60	12. 07. 1950
Saima Lubi	50	03. 02. 1960	Virve Mölder	81	18. 07. 1929
Anto Raukas	75	17. 02. 1935	Eeli Tiigimägi	80	25. 07. 1930
Guido Rajalo	84	19. 02. 1926	Kalev Laanpere	70	26. 07. 1940
Evald Annert	82	25. 02. 1928	August		
Aleksander Annus	83	27. 02. 1927	Kaja Nõlvak	60	03. 08. 1950
Märts			Lemmik Lind	81	25. 08. 1929
Raido Eigi	70	04. 03. 1940	September		
Henno Sepp	88	13. 03. 1922	Kalju Ojaveski	82	24. 09. 1928
Aprill			Ülo Kuller	60	17. 08. 1950
Leo Rahumägi	81	27. 04. 1929	Anneli Mere	50	22. 09. 1960
Maie Härm	70	28. 04. 1940	Oktoober		
Mai			Valdur Rummo	80	27. 10. 1930
Õilme Tomberg	80	08. 05. 1930	Enno Väk	75	31. 10. 1935
Galina Korotšenko	60	09. 05. 1950	November		
Raimond Tamming	83	11. 05. 1927	Ilme Reintam	80	03. 11. 1930
Mati Toom	70	21. 05. 1940	Arno Brackman	89	20. 11. 1921
Väino Nutt	75	27. 05. 1935	Väino Soo	75	22. 11. 1935
Armult Reinsalu	87	31. 05. 1923	Detsember		
Juuni			Endel Ilves	81	01. 12. 1929
Hilda Moks	81	13. 06. 1929	Reet Karjus	50	10. 12. 1960
Jaan Kiviall	70	18. 06. 1940	Ralf Mill	80	16. 12. 1930
Asta Rääk	88	21. 06. 1922	Peep Keskküla	70	18. 12. 1940
Villi Ehatamm	80	24. 06. 1930	Tiit Masso	75	21. 12. 1935
Jakov Bauman	70	26. 06. 1940	Kaljo-Mihklel Johannes	81	23. 12. 1929

Eesti Matkaliit õnnitleb kõiki 2010. aasta juubilare ja tähtpäevalisi.
Koostatud *Eesti Matkajate Leksikoni* järgi.

In memoriam

Vambola Lammas

15. 04. 1924 – 02. 01. 2009

Lahkunud on 20. sajandi silmapaistev matkaja, andekas spordi- ja kaugmatkajuht Vambola Lammas. Ta sündis Virumaal Sõmerul 15. aprillil 1924, lõpetas Rakvere gümnaasiumi 1942, Tallinna Tehnikumi maamõõte- maakorralduse erialal 1944 ja asus tööle ENSV Maakorralduse Valitsusse.

Pärast Teise Maailmasõja lõppu oli Kaug-Põhja Gulagis ning hiljem samas ka sundasumisel. Töötas aastatel 1947–1961 Petšooras kivisöebasseinikeskuses „Vorkutaugol“ marseiderina; 1961–1969 Kaevandusvalitsuses nr 2 esialgu peainseneri abina ja seejärel peainseneri asetäitja ning tootmistehnika osakonna juhatajana. Töö kõrvalt lõpetas 1963. aastal Vorkuta Mäetehnikumi ja 1966. aastal Leningradi Mäeinstituudi.

Asudes 1969. aastal elama Eestisse, astus Tallinna Polütehnilise Instituudi kõrgenduskursustele ehitustehnoloogia alal ning lõpetas need aastal 1970. Aastatel 1969–1978 töötas Rakvere KEK-is ehitusjaoskonna juhatajana ja 1979–1983 Eduard Vilde nimelises kolhoosis peainseneri asetäitjana.

Kaine ja tervislik elustiil ning sport aitasid tal saavutada edu ka kõige raskematel eluperioodidel. Vambola Lammas on saanud eduka, kohusetruu töö eest mitmeid autasusid: Petšooras söebasseinis töötamise ajal autasustati teda maapõuevarade novaatorlike kaevandamismeetodite juurutamise eest ning EKE süsteemis on ta mitmel aastal tunnustatud parimaks vanemtöödejuhatajaks.

Spordiga tegeles Vambola Lammas algkoolipäevist elu lõpuni. Rakvere Kalevi koosseisus tuli 1943. aastal Eesti meistriks 4 x 800 m teatejooksus, aastail 1955–1958 oli mitmekordne Komi ANSV meister kergejõustikus, 1954. aastal saavutas Vorkuta võistkonnas 3. koha spordiühingu „Šahtjor“ korvpalli esivõistlustel Moskvast. Vorkutas oli kaevandusvalitsuse kehakultuurikollektiivi esimees ja kergejõustikutreener, kusjuures kollektiiv oli aastaid Komi ANSV parim. Eduka tegevuse eest kehakultuuri ja spordi arendamisel Kaug-Põhjas autasustati teda paljude aukirjadega. Eestis on aastaid kuulunud Eesti Spordiveteranide Koondise nõukogu liikmete hulka ja olnud ka selle auliikmeks. 1974. aastast tegeles Vambola Lammas sportliku automatkamisega, kuuludes Rakvere Turismiklubisse ja olles Rakvere MKK esimees. Alates aastast 1976 on ta korduvalt osalenud Eesti meistrivõistlustel matkaspordis, 1981. aastal saavutas ta NSVL meistrivõistlustel 2. koha ja 1983. aastal pälvis kuldmedali. Matkaalaste teenete eest on teda autasustatud rohkete aukirjadega. Kuus aastat järjest on ta tunnustatud parimaks auto-moto-matka instruktoriks Eesti NSV-s. Aastast 1987 NSVL meistersportlane matkamises.

Vanaduspäevad veetis Vambola Lammas Viljandimaal Suislepa lähedal endises metsavahimajas. Ta on maetud Mustlasse Tarvastu kalmistule. Vambola Lammas jääb kolleegide ja sõprade mälestustesse kui südamlük, soe ja hooliv inimene.

Puhka rahu, hea kolleeg!

Ilmar Laherand

Helle-Mari Tätte

09. 11. 1939 – 17. 10. 2009

Ootamatult lahkus meie hulgast teenekas matkaja Helle-Mari Tätte, kes sündis Tartus, elas seal aastani 1964 ja seejärel asus elama Tallinna. Lõpetas 1963 Tartu Kujutava Kunsti Kooli ja 1969 ERKI moekunstnikuna.

Matkamisega hakkas tegelema aastal 1960. Esimese pikema matka tegi Viljandi Turismibaasi kaudu. 1960. aastast oli tegev Tartu Matkaklubis ja aastast 1964 Tallinna Matkaklubis.

Ta sooritas 35 pikemat matka, sealhulgas 30 kategooria matka, milledest juhtis 20. Harrastas peamiselt jalgsi- ja mägimatkamist, milledest viimatinimetatu oli eelistatuim. Meelde-jäävamad ja õnnestunud matkad olid Polaar-Uuralites (1966) ja Taimõril (1967), Altais (1968) ja Kamtšakal (1969) ning paljud matkad Eestis.

1969 omistati talle nimetus NSVL Meistersportlane matkamises. Eesti ja Balti matkajate kokkutulekul osales ta võistleja, kohtuniku ja korraldajana. Tegutses Tallinna Matkaklubi mägimatkakoolis lektori ja väljaõppe instruktorina. Mari Tättele on omistatud jalgsi ja mägimatkaja instruktoriga nimetus.

Aktiivselt tegutses ta Tartu Matkaklubi marsruut-kvalifikatsiooni komisjoni esinaisena. Tallinnas oli Mari Tätte Eesti Vabariikliku Turismi-Ekskursiooninõukogu ja Eesti Matkaföderatsiooni Vabariikliku marsruut-kvalifikatsiooni komisjoni liige.

Lisaks matkamisele tegeles Mari Tätte sportvõimlemise ja kergejõustikuga. Teda on autasustatud paljude Tallinna Matkaklubi, Eesti Vabariikliku Turismi-Ekskursiooninõukogu, Turismi-Ekskursiooni Kesknõukogu (Moskva) jt spordiorganisatsioonide autasudega.

Sõpradele ja matkakaaslastele jääb Helle-Marist mälestus kui heast sõbrast ja matkakaaslasest ning suurepärasest inimesest.

Ivar Vilde

Valik 2010. a matkaüritusi

kuupäev	üritus	sihtgrupp	korraldaja	kontaktinfo
oktoober 2009 kuni mai 2010 (2 korda kuus)	Matkajate matkakursus Tallinna Matkamajas	Kogemusega jalgsi-, mägi- ja jalgratta- matkajad	Harju MK	Ülo Kangur ylo.kangur@gmail.com
05.12.2009	Jõulud Metsas (Põllküla)	Kõik huvilised	Harju MK	Maie Itse
jaanuar	ICEBUG 25h matkasport 2010	Matkaspordi kestvus- võistluse harrastajad	MATKaSPORT OÜ	
26. – 28.02 05. – 07.03	I taseme kutsekoolitus	Kutse taotlejad	EML juhatus	info@matkaliit.ee
08. – 21.03	Kutsetaotluste vastuvõtt	MT kutse taotlejad, taseme tõstjad	EML kutsekomisjon	info@matkaliit.ee
märtsi II pool	Suusamatk Skandinaavias	Kogenud suusamatkajad	Mägi EK	Raivo Plumer raivo.plumer@gmail.com
03.04	EML volikogu 44. istung	EML liikmes- organisatsiooni de esindajad	EML juhatus	info@matkaliit.ee
05. – 18.04	Jalgsimatk Türgis Lüükia rajal	Kõik huvilised	Matkajuht OÜ	levo@matkajuht.ee 5149822
25.04 – 09.05	Jalgsimatk Marokos Atlase mägedes	Kõik huvilised	Matkajuht OÜ	levo@matkajuht.ee 5149822
aprill (mai)	EMV veematka- tehnikas	Kõik soovijad	EML juhatus	info@matkaliit.ee
mai	Jalgrattamatk Saaremaal	Kõik soovijad	Saare MK	Ülle Rahula
mai – september (kord kuus)	Rattasari “Liigu terviseks” raames	Kõik soovijad	Põlva MK	Meelis Maidla 526 8715
08.05	Matkatreeneri kutseksam	MT kutse taotlejad, taseme tõstjad	EML kutsekomisjon	info@matkaliit.ee

29.05	Põlva süstaslaalom	Kõik soovijad	Põlva MK	Aare Plakk 509 7160
(mai) juuni	EMV jalgsi- mägimatka- tehnikas	Kõik soovijad	EML juhatus	info@matkaliit.ee
04. – 11.06	Slovakkia matkareis	Kõik soovijad	Turja Tour OÜ	Küllli Turja 5343 9199
05. – 06.06	100 km kõnd	Kõik soovijad	Põlva MK	Seido Suija Meelis Maidla
12. – 13.06	Põlva lahtised matkatehnika MV, matka- triatloni KV, Põlva MK suvepäevad	Kõik soovijad	Põlva MK	Aare Plakk 509 7160 Taimirovelle Romantsov 525 1513
juuni (juuli)	KEEN 36h matkasport 2010	Matkaspordi kestvus- võistluse harrastajad	MATKaSPORT OÜ	
juuni (juuli)	Suvised matkatehnika õppepäevad	Kõik soovijad	Harju MK	harju.klubi@gmail.com
25.06 – 02.07	Slovakkia matkareis	Kõik soovijad	Turja Tour OÜ	Küllli Turja 5343 9199
25.06 – 02.07	Slovakkia rattamatk	Kõik soovijad	Turja Tour OÜ	Küllli Turja 5343 9199
28.06 – 11.07	Matk Jotunheimeni rahvuspargis	I astme matkakoolituse läbinud	Seiklusring OÜ	Valdo Kangur valdokangur@gmail.com
juuli	Mägimatk Austria Alpides	Huvilised	Harju MK	Ülo Kangur ylo.kangur@gmail.com
juuli	Rattamatk Austria Alpides	Huvilised	Harju MK	Tõnis Puss
19.07 – 15.08	Hiina, Muztagh Ata 7546 m	kõrgmägede kogemustega	Seiklusring OÜ	Valdo Kangur valdokangur@gmail.com
26.07 – 15.08	Gruusia, alpi- laager Chaukhi Mountains	algajad, I / II astme matkatreenerid	Seiklusring OÜ	Valdo Kangur valdokangur@gmail.com
30.07 – 09.08	Itaalia Dolomiidid	Kõik soovijad	Turja Tour OÜ	Küllli Turja 5343 9199
18. – 29. 08	Horvaatia rattamatk	Kõik soovijad	Turja Tour OÜ	Küllli Turja 5343 9199

03. – 05.09 10. – 12.09	I taseme kutsekoolitus	Kutse taotlejatele	EML juhatus	info@matkaliit.ee
05. – 12.09	Süstamatk Soome Karjalas Jongunjoel	Kõik huvilised	Matkajuht OÜ	levo@matkajuht.ee 5149822
13. – 26.09	Kutsetaotluste vastuvõtt	MT kutse taotlejad, taseme tõstjad	EML kutsekomisjon	info@matkaliit.ee
20.09-10.10	Jalgsi-mägimatk Hiinas	Kõik huvilised	Matkajuht OÜ	levo@matkajuht.ee 5149822
27.09 – 10.10	Ukraina, Krimm jalgsi huvimatk + kaljuronimine	algajad, I / II astme matkatreenerid, kaljuronijad	Seiklusring OÜ	Valdo Kangur valdokangur@gmail.com
oktoober	Jalgrattamatk Saaremaal	Kõik soovijad	Saare MK	Ülle Rahula
23.10	EML volikogu 45. istung	EML liikmes- organisatsiooni de esindajad	EML juhatus	info@matkaliit.ee
25.10 – 14.11	Nepaal, Everesti rahvuspark jalgsi huvimatk	Kõik soovijad	Seiklusring OÜ	Valdo Kangur valdokangur@gmail.com
november	Harju MK hooaja lõpetamine	Kõik soovijad	Harju MK	harju.klubi@gmail.com
13.11	Matkatreeneri kutseksam	MT kutse taotlejad, taseme tõstjad	EML kutsekomisjon	info@matkaliit.ee
27. – 28.11	Matkajuhtide 43. kokkutulek	Kõik soovijad	EML juhatus	info@matkaliit.ee
detsember	Jõulud Metsas	Kõik huvilised	Harju MK	Maie Itse

Andmed kogus Katrin Pärnpuu ja ülevaate koostas Jüri Kõiv